

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL ZDRUŽITE SE!

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVLJENA 3. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z BORBO.

PRED VELIKO ODLOČITVIJO V FRANCII

Ali francoski »Commonwealth« ali ne

Zakaj zavlačevanje dokončne ureditve tuniškega in maroškega vprašanja, ki za-
ostruje položaj tudi v Alžiru

Pariz, 27. febr. Danes popoldne je minister, rezident v Alžiru Lacoste poročal na izrednem ministrskem posvetovanju, ki mu je predsedal René Coty. Istočasno so se tu začela tuniško-francoska pogajanja. Ves severnoafriški problem, razdeljen v tri posebne, se je znašel pred socialistično vlado, da bi ga nujno uredila. Pogajanja med Francijo in Marokom se vlečejo že več tednov in maroški sultan postaja za miho že nervozen. Vse njegovo prepričevanje, da Maroko od srca želi odnose medsebojne odvisnosti s Francijo, zadevajo na molčečnost francoskih udeležencev pogajanj, ki postajajo nezaupljivi sprito prve njegove zahteve: Maroko zahteva neodvisnost in svobodo! Pogajanja se nadaljujejo in sultan bo še enkrat odgodil svoj odhod v Casablanca.

Po Pineaujevem mnenju je cilj teh razgovorov odstraniti težave in protislovja, ki so se pojavila v tolmačenju nekaterih problemov. Obveznosti sporazumov, sklenjenih s sultanom in Burgibo, nalagajo Franciji, da pri pozna Maroku in Tuniziji suverenost in da naveže z njima stike medsebojne odvisnosti. Toda Francija se obotavlja, kar je dokaj razumljivo. Ko ureja svoj »Commonwealth«, se boji, da se tenke niti, ki vežejo bodoče člane te meddržavne skupnosti, ne bi pretrgale že takoj v začetku. Primer Velike Britanije, ki se ji je posrečilo ohraniti svoje rahle vezi z bivšimi kolonijami in protektorati, za kar se mora zadržati sterilnemu področju, Fran-

ciji nič ne pomaga. Najnovejši podatki kažejo, da francoska trgovina s prekmorskim francoskim posestni nenehoma narašča.

Francija skuša z zavlačevanjem izpolnitve francosko-tunjskih konvencij in francosko-maroškega sporazuma dobiti nekatera nova poročila, da bosta novi suvereni državi res uredili z njo odnose medsebojne odvisnosti. Pogajanja zavlačuje, da bi dobila od Maročanov in Tunizijcev določena poročila. Nezdovoljstvo v Tuniziji in Maroku bi kompromitiralo njeno upanje v politično ureditev alžirskega vprašanja. Alžirski frontni narodne osvoboditve je mnogo na tem, da opozori svoje rojake na Burgibov in sultanov neuspeh. Neodvisnost Tunizije in Maroka, dosežena po mirni poti, bi oživila upanje tiste dela alžirskega prebivalstva, ki se zmeraj, toda čedalje manj, veruje v možnost francosko-alžirske skupnosti.

Vsaka iz svojega vidika, desnica in levica pa se strinjata v

nečem: da se Francija v Alžiru ne sme več obotavljati. Levica meni, da se vsiljuje vladi tam dvojna akcija: politična in vojaška. Najprej je treba z vojaškimi ukrepi ustvariti pogoje za politična pogajanja. V tem oziru se levica strinja z desnico, ki predlaga kot edino zdravilo »čiščenje« velikega obsega. Zato je Molletova vlada pred edinstvenim pritiskom: mobilizirati na široki podlagi in pošiljati nove čete v Alžir tako, da bi se ondotna garnizija kmalu podvojila. Levica pa meni, da bi to ne bila dokončna ureditev.

Vlada se je tik pred sestankom odbora za narodno obrambo znašla pred temi problemi, ki so se nekako iznenada od vseh strani strnili in ji omogočili, da nastopi kot izvrševalec splošne volje.

Bogdan Pešič

Konferenca za atomsko agencijo

Na njej sodelujejo delegacije 12 držav — Ugodne perspektive za uspeh

Washington, 27. febr. (USIS). Danes se je začela konferenca 12 dežel, na kateri razpravljajo o statusu mednarodne atomske agencije. Večina sodelujočih dežel sodi, da so perspektive za uspeh te konference precej ugodne.

Podlaga za razpravo je osnutek statuta, ki so ga izdelali strokovnjaki 8 dežel. Osnutek so poslali vladam 84 dežel, članicam OZN in tudi ostalim deželam, ki bi se morebiti pridružile agenciji. Pripombe o osnutku statuta je doslej poslalo 37 dežel.

Sodi, da bo ena glavnih težav na konferenci vprašanje odnosov med agencijo in OZN. Nekateri države žele, da bi bila agencija posebna ustanova, povezana z OZN. SZ in nekatere

druge dežele pa sodijo, da mora biti agencija pod neposrednim nadzorstvom Varnostnega sveta OZN.

Na konferenci, ki je tajna, sodelujejo delegacije ZDA, Velike Britanije, Francije, SZ, Češkoslovaške, Indije, Avstralije, Belgije, Kanade, Brazilije, Južnoafriške unije in Portugalske. Kaže, da bo konferenca trajala kakih 14 dni.

Giovanni Gronchi v ZDA

Washington, 27. febr. (AP). — Predsednik italijanske republike Giovanni Gronchi je nocoj z letalom prispel na uradni obisk v Washington.

Italijani so napovedali, da se žele razgovarjati o povečanju ameriških gospodarskih investicij v italijanski industriji in o ameriški pomoči gospodarstvu kot celoti, ki trpi zaradi velike kronične nezaposlenosti, kar naj bi »ohromilo levičarsko propagando«.

Tahar Ben Amar

Januarski izvoz iz LR Slovenije dosegel vrednost 836 milijonov din

Posledice pomanjkanja električne energije se bodo pokazale šele v naslednjih mesecih

Izvoz v prvem mesecu letošnjega leta je zaznamoval razmeroma precejšen obseg. Podjetja LR Slovenije so izvozila v minulem mesecu na tuja tržišča blaga v skupni vrednosti 836 milijonov din, kar pomeni v primerjavi z istim mesecem lani povečanje za 21%. Seveda štejemo izvoz v mesecu januarju leta 1955 za podoben precejšen izvoz, čeprav izvoz v prvem mesecu navadno vsako leto ne dosega večjega obsega.

Sprito že delno zmanjšane industrijske proizvodnje zaradi nezadostne električne energije (več je omejitve še niso bile uvedene) lahko sodimo, da je bil izvoz zadovoljiv. Posledice pomanjkanja električne energije se bodo pokazale seveda v naslednjih mesecih, čeprav na drugi strani lahko upamo, da zmanjšanje proizvodnje v industriji ne bo zelo okrnilo našega izvoza.

Razveseljivo je dejstvo, da je nasproti lanskemu januarju zelo narasel izvoz industrijskih izdelkov. Tako smo v letošnjem januarju izvozili v primerjavi z istim mesecem lanskega leta več usnja in usnjenih izdelkov, in sicer kar za 200%, tekstilij za 69% in proizvodov kovinske industrije za 124%. V celoti smo izvozili največ proizvodov barvaste metalur-

gije, in sicer za 236 milijonov din, kar predstavlja v primerjavi z lanskim januarjem povečanje za 86%. Pri barvasti metalurgiji odpade skoro tretjino vrednosti na aluminij. Ker pa so v februarju zaradi pomanjkanja električne energije ustavili delo v elektro-lizi v tovarni v Kidričevem, v naslednjih mesecih ne bomo mogli računati na izvoz aluminija, ki postaja za našo republiko zelo važno izvozno blago. Izvoz poljedelskih pridelkov je predvsem zaradi hmelja dosegel vrednost 101 milijon din, izvoz živine pa se je nasproti lanskemu januarju skoraj podvojil. Zmanjšanje izvoza pa izkazuje les in lesna industrija, čeprav po vrednosti sodi še vedno med naše najvažnejše izvozne postavke, saj zavezema s 120 milijoni din med strokami takoj za barvasto me-

talurgijo drugo mesto. Zmanjšanje je bil tudi izvoz črne metalurgije in nekaterih drugih artiklov.

V januarju smo kot običajno izvozili največ blaga na bližnja tržišča, ker je tudi ekonomsko najbolj opravičljivo, čeprav seveda ne smemo zanemarjati bolj oddaljenih tržišč. Prvo mesto v izvozu iz naše ožje domovine zavzema Italija, kamor smo prodali ter izvozili blaga za 160 milijonov din, v Avstrijo smo izvozili blaga v skupni vrednosti za 109 milijonov din, v Švico za 103 milijone din, medtem ko sta Velika Britanija in Zahodna Nemčija med državami izvoznicami po vrednosti na 4. oziroma 5. mestu. Pri tem naj omenimo, da se je izvoz v Anglijo povečal za več kot 50 odstotkov. Posebno je narasel izvoz v vzhodnoevropske države, zlasti na Poljsko, v Bolgarijo, Češkoslovaško in Sovjetsko zvezo. V azijske države pa se je vrednost izvoženega blaga nekoliko zmanjšala, še zlasti zaradi zmanjšanja izvoza v Turčijo, na afriški kontinent pa smo izvozili nekoliko več blaga, rahlo povečanje izkazuje tudi izvoz v Ameriko.

Pred zaključkom jugoslovansko-nemških pogajanj

Bonn, 27. februarja. Iz dobro obveščenih krogov se je zvedelo, da so bile zadnje dni premagane glavne težave v nemško-jugoslovanskih pogajanjih. Pričakujejo, da bo sporazum podpisan konec tedna.

Po podpisu sporazuma se bodo v Beogradu začela pogajanja o redni trgovinski menjavi blaga med obema državama.

Delegacija Zvezne ljudske skupščine bo obiskala Izrael

Beograd, 27. febr. (Jugopress). Jugoslovanska parlamentarna delegacija sedmih članov bo obiskala v maju Izrael. Na povabilo izraelskega parlamenta se bodo mudili jugoslovanski parlamentarci v tej deželi teden dni.

Mendès-France opozarja

na nujnost ohranitve Republikanske fronte vzlic nekaterim notranjim nesoglasjem v vladni koaliciji

Pariz, 27. febr. (Tanjug). — V Socialističnem študentskem združenju v Parizu je imel vodja Radikalno-socialistične stranke Mendès France govor, v katerem je demantiral glasove o domnevnem razdoru v Republikanski fronti zaradi nekaterih nesoglasij med socialisti in radikali. »Zveza teh dveh političnih strank«, je rekel Mendès-France, »je nujno potrebna obema strankama,« kajti »So-

objavilo pred dvema dnevnima resolucijo, v kateri je odločno demantiralo tendenciozne razlage razvoja odnosov med obema največjima strankama Republikanske fronte in obenem poudarilo, da nesoglasja v zvezi z razdelitvijo resorsov v vladi ne pomenijo hkrati tudi »programatskih nesoglasij«. Današnje Mendès-Franceovo izjavo tolmačijo v teh krogih kot nov opomin radikalnega voditelja tako na račun socialistov kakor radikalov, da je treba ohraniti sedanjo koalicijo vzlic nekaterim nesoglasjem in težavam.

Devalvacije franka ne bo

Pariz, 27. febr. (Tanjug). Francoski minister za finance in gospodarstvo je demantiral vse glasove o devalvaciji francoskega franka. »Vlada ne namerava seči po takšnem ukrepu,« je rekel minister Ramadier, »in vsi izdatki, redni ali izredni, bodo kriti s proračunskimi dohodki.«

Glasovi o bližnji devalvaciji francoske valute so začeli krožiti zlasti v zadnjih dneh sprito obsežnega vladnega programa gospodarskih in socialnih ukrepov, kakor tudi programa gospodarske pomoči Alžiru. Toda pomoč Alžiru bodo zbrali predvsem z javnimi posojili. Za vojaške potrebe v Alžiru je v proračunu za letos 120 milijard frankov, toda v okviru rednih vojaških izdatkov, ki bodo znašali 950 milijard frankov. Kar zadeva socialni program nove vlade o zboljšanju položaja delavcev v Franciji, ga bodo prav tako uveljavili v skladu s proračunskimi možnostmi. Letošnja vrednost novih socialnih dajatev ne bo presegla zneska kakih 50 milijard frankov.

cialistična stranka bi bila brez radikalov pahnjena v pasivno pozicijo, medtem ko bi Radikalna stranka brez zveze s socialisti tvegala, da postane talec desnice.« »Če pa bodo solidarni, bodo socialisti in radikali lahko ustvarili trdno podlago široke koalicije in povedli francosko politiko v novo smer.«

V pariških političnih krogih je bilo v zadnjih dneh pogosto slišati govore o »hudih nesoglasjih« v Republikanski fronti in o sporih v socialistično-radikalni vladi. Vodstvo radikalov je v tej zvezi

Odgovor Fosterju Dullesu

Moskovska »Pravda« izpodbija Dullesove pripombe o kongresu KP ZSSR

Moskva, 27. febr. Ko piše o reagiranju tujine na 20. kongres KP ZSSR, omenja moskovska »Pravda« Dullesovo izjavo v komisiji za zunanje zadeve ameriškega Senata in njegovo izjavo na sestanku z novinarji, ki ga je organiziral filadelfijski časnik »Philadelphia Bulletin«. »Pravda« poudarja, da so mnogi ameriški in angleški časniki pisali o 20. kongresu docela popačeno, češ da Sovjetska zveza baje noče okrepitve miru, marveč, nasprotno, zaostre v mednarodne napetosti. Kar se tiče Dullesovega govora, časnik poudarja, da je

napravil ameriški zunanji minister več »nenavadnih odkritij«. Vtem ko ameriški časniki pišejo, da je ostala sovjetska politika nespremenjena, Dulles izjavlja, da je doživela velike spremembe. Dulles je skušal prepričati Senat, nadaljuje »Pravda«, da je sovjetska politika baje doživela neuspeh, kar je treba pripisati »enotnosti in čvrstosti zahodnega sveta«. »Pravda« potem navaja tudi mnenje nekaterih ameriških senatorjev in vplivnih časnikov, ki menijo, da je Dulles izgubil sleherno zvezo s stvarnostjo.

Drugi Dullesov govor po mnenju »Pravde« kaže, da je Dulles hudo zaskrbljen sprito gospodarske strani novega sovjetskega načrta, zlasti kar se tiče trgovinskih stikov med ZSSR ter deželami Bližnjega in Daljnega vzhoda ter Južnovzhodne Azije in tehnične pomoči tem deželam. Razen tega časnik sodi, da je skušal Dulles napraviti vtis, da je cilj sovjetske politike vmešavati se v notranjo politiko drugih dežel.

Moskovski časnik pravi, da poskusi zahodnega tiska in državnikov, da bi tendenciozno prikazali vsebino 20. kongresa, dokazujejo, da se »boje povedati svojim narodom resnico o pravi vsebini poročil CK KP ZSSR, zlasti o predlogih, važnih za vse na-

rode sveta«. »Pravda« tudi poudarja, da so »diplomati in propagandisti Atlantske zveze zaskrbljeni sprito lastne nesposobnosti, da bi proti jasni in vsem razumljivemu programu postavili karkoli konkretnega in sprejemljivega za vse narode.«

Novi prezidij CK KP ZSSR

Moskva, 27. febr. (Tanjug). Danes je bil izvoljen novi Prezidij CK KP ZSSR. Vanj so bili izvoljeni: Nikolaj Bulganin, Klim Vorosilov, Lazar Kaganovič, Aleksej Kiričenko, Georgij Malenkov, Anastas Mikojan, Vjačeslav Molotov, Mihail Pervuhin, Maksim Saburov, Mihail Suslov in Nikita Hruščev.

Za kandidate za Prezidij so bili izvoljeni: Zukov, Furseva (sekretarka moskovske partijske organizacije), Brežnev, Muhitdinov (sekretar CK KP Uzbekistana), Sepilov in Svernik. Prvi sekretar CK je Hruščev, sekretarji pa so: Aristov, Beljajev, Brežnev, Pospelov, Suslov, Furseva in Sepilov. Predsednik Kontrolne komisije je Svernik, njegov namestnik Komarov. Centralni revizijski komisiji pa predseduje Muskatov.

Nova serija sodnih obravnav proti bivšim partizanskim borcev v Benečiji

Vicenza, 27. febr. — Danes se je tu začela obravnava proti bivšemu političnemu komisarju garibaldinske brigade »La Pasubiana« Albertu Sartoriju ter partizanaru Giuseppeu Costiju, ki ju obtožujejo, da sta 2. maja 1945 likvidirala nekega tajnika republikanske fašistične stranke, ki je bil znan kot vohun v službi Nemcev ter odgovoren za smrt številnih partizanov; da sta julija 1944 likvidirala nekega karabinjerskega brigadirja, ki je bil prav tako v službi Nemcev, ter istega meseca in istega leta še nekega pripadnika fašistične stranke, ki je bil ubit v

vojni akciji. Na tem protipartizanskem procesu bo nastopilo kar 46 obtožbljnih prič, medtem ko bo v prvi obtožbeni pričalo okoli 15 ljudi. Računajo, da bo obravnava trajala do konca tedna.

Omenjeni proces je prvi v seriji treh protipartizanskih procesov. Drugi bo 5. marca pred poroto v Padovi in tretji 20. marca pred porotnim sodiščem v Vicenzi. V tukajšnjih antifašističnih krogih sodijo, da so omenjeni procesi incenirani v zvezi s skorajšnjimi upravnimi volitvami, kot se je to zgodilo pred prejšnjimi volitvami.

VREMENSKA NAPOVED

za torek, 28. februarja

Zmerno do pretežno oblačno. Na Primorskem bo burja postopoma pomehal. Najnižje nočne temperature med 4 in -13, na Primorskem okoli 0, najvišje dnevne med 0 in +5, na Primorskem do +8 stopinj C.

Snegne razmere: Kravace 70 cm, Triglav - Kredarica 163 cm.

ELEKTROGOSPODARSKA SKUPNOST SLOVENIJE

Dnevno poročilo o stanju dotoka na rekah in indeksi proizvodnje za dne 26. februarja 1956.

Srednji dotok v m³/sek. (prve številke za leto 1956, druge za 1955):
Drava pri Dravogradu 66, 128, Sava pri Mostah 6,6, 8,8, Sava pri Medvedah 22,8, 48,0, Soča pri Doblarju 19,7, 69,7.
Indeksi proizvodnje hidroelektrarn v primerjavi z letom 1955: 99.

Norme in premije

Sedanja plačni sistem omogoča pravičnejše nagrajevanje po delovnem učinku in s tem stimulira posameznika za boljše delo. Podjetja so lani spet bolj začela upoštevati norme, po katerih je junija lanskega leta delalo v industrijskih podjetjih Slovenije 44,9% zaposlenih; o poznejših mesecih o tem pogledu ni bilo kakih bistvenih sprememb.

Ponekod pa so nagrajevanje po delovnem učinku obrnili proti duhu plačnega sistema. So podjetja, kjer so upoštevali nerealne, preizkušene norme, da bi jih lažje presegali in na ta način nepravilno poviševali zaslužke. Tako seveda ni moč učinkovito povečati proizvodnosti dela, zmanjševati proizvodnih stroškov in prispevati k zboljšanju standarda.

V tekstilnih tovarnah v ljubljanskem okraju presegajo norme povprečno za 2 do 8%, kar je še dokaj realno, so pa posamezna podjetja (n. pr. tovarna motoboa in platna o Grosupljem), kjer presegajo norme povprečno za 15 do 20%. Podobno položaj je v podjetjih usnjarske industrije v ljubljanskem okraju, kjer tudi presegajo norme povprečno za 2 do 8%, v posameznih podjetjih (n. pr. o Torbici o Ljubljani) pa je to odstotek neprimerno večji. Še višje je povprečno preseganje norm v nekaterih podjetjih industrije gradbenega materiala v tem okraju. V tovarni mesnih izdelkov v Murski Soboti so več mesecev presegali norme povprečno za 20%, analiza pa je pokazala, da so dignili proizvodnjo le za 0,6%.

Okrajne komisije za plače, ki se analizirale ta problem, so zato nekaterim podjetjem odredile rezicijo norm. V ljubljanskem okraju velja to za 40 podjetij. Pri tem nikakor ne gre za to, da bi zniževali norme tistim posameznikom, ki presegajo norme na svojih delovnih mestih zaradi svojega boljšega znanja, spretnosti in marljivosti. Plačevanje za tako preseganje norm, kjer sorazmerno raste proizvodnja, je ekonomsko posem utemeljeno in v duhu plačnega sistema. Težko pa je trditi, da se realne norme, ki jih celoten kolektivo lahko povprečno presega za 15, 20, 30 ali celo še za več odstotkov. V takih primerih gre običajno za težnje po minimalnem zviševanju plač. Kako škodljive so take težnje v gospodarstvu, smo se že dovoljkrat prepračali, vendar se jih v nekaterih podjetjih zaradi egoističnega lokalizma in nezadostne družbeno-ekonomske razgledanosti še vedno radi oprimejo. Ponekod pa so uvedli penizke norme zaradi tega, ker se nimajo primernih izkušenj. Najpogostejši so primeri nerealnih norm o slabše organiziranih podjetjih.

Tehnične norme so doslej uvedli šele v nekaj podjetjih. Drugod imajo še izkustvene norme. Upoštevanje tehničnih norm zahteva seveda dolgotrajno skrbno proučevanje, toda čas je, da se lotevamo prvih konkretnih korakov, da bi tehnične norme lahko uvedli. Začetki je treba analitično ocenjevati vrednost delovnih mest, njihovo funkcijo in vlogo v proizvodnem procesu in proučevati osnove za pravilno določanje kapacitet podjetja. Šele s tem delom bo moč izluščiti o podjetjih realnejše osnove za tehnične norme.

Te osnove so potrebne tudi za pravilno premiranje. Izplačilo premije je opravičljivo in koristno le, če je ekonomsko utemeljeno, to je, če ugotovimo z objektivnimi pokazatelji, da je nagradjenec konkretno prispeval k znižanju proizvodnih stroškov, če je dosegel poseben uspeh v poslovanju itd. V marsikaterem podjetju pa je premija samo neke vrste posebna plača, ne pa nagrada za poseben uspeh. Ponekod premirajo že izpolnjevanje rednih službenih dolžnosti, za kar pa prejme vsakdo še svojo redno plačo. Drugod težijo za tem, da bi premirali ose, ki niso plačani po delovnem učinku. Premije so marsikateri postale le posebna oblika delitve dobička. V nekaterih kolektivih pa se upirajo premiranj zaradi uračunilskega odpora proti temu, da bi dobival premije manjši krog delavcev in uslužbencev.

V ljubljanskem okraju ima n. pr. premijske pravilnike okrog 140 podjetij, premije pa izplačujejo le v okrog 50 podjetjih. V številnih kolektivih namreč sami ugotavljajo občutne vrzeli o splošnih premijskih pravilnikih, ki so jih sprejeli lani, zato so pri izplačevanju premij previdni.

Sele z reševanjem teh problemov bomo lahko postavili solidnejše osnove za normiranje in premiranje. Zato kaže gospodarstvenim organizacijam, da se začnejo te probleme konkretno lotevati, dodelj pa se bodo sedenja morale pri normiranju in premiranj skušati izogibati vsaj najbolj grobim napakam in težnjam, ki niso o skladu z duhom plačnega sistema, s prizadevanji po doseganju proizvodnosti dela.

M. Z.

OKRAJNA KONFERENCA SZDL V MARIBORU

PRAVILNO USMERJATI razpoloženje množic

Iz referata okrajnega sekretarja tovariša Vlada Majhna

Maribor, 27. februarja. — Na prvi letni skupščini organizacije Socialistične zveze mariborskega okraja se je danes zbralo 238 delegatov. Prisostvovali so tudi član predsedstva Glavnega odbora Socialistične zveze Slovenije tov. Franc Kimovec-Ziga, predstavniki okrajnih odborov Socialistične zveze iz ljubljanskega in sosednjih okrajev ter zastopniki Ljudske armade. Poročilo o političnih in gospodarskih razmerah je podal predsednik okrajnega odbora Socialistične zveze Maribor tov. Vlado Majhen.

Organizacije SZDL poročajo, da so delovni ljudje z odobravanjem sprejeli novo gospodarsko politiko, je dejal tovariš Majhen po uvodnih besedah, v katerih je omenil dosedanje napore, uspehe in nadaljnje smernice za delo, kakor jih je nakazal plenum SZDL Jugoslavije. V političnih organizacijah pa se je pojavilo vprašanje, kako pravilno usmerjati pripravljenost ljudstva za izvajanje novih smernic.

Ugodno politično vzdušje smo doslej samo delno izrabili za konkretne akcije, je nadaljeval tov. Majhen in pojasnil, da je splošno odobravanje novih smernic zavedlo mnoge politične organizacije v utvaro, da bo izvajanje nalog teklo gladko. Pri tem so pozabile, da se je zakoreninila trdozavna mentaliteta v tistih ljudeh, ki so zavestno izkoriščali nedograjnost našega gospodarskega sistema. Ko je tovariš Majhen orisal, kakšnih metod so se posluževali razni birokrati, domišljavci in pohlepneži, da so si v gospodarskih organizacijah postopoma prilastili odločanje, je poudaril, da bo pri takih ljudeh izvajanje novih nalog naletelo na odpor. Zato bo treba sedanje razpoloženje množic usmerjati v boj proti taki mentaliteti. Na vsi moč se moramo boriti za povečanje storilnosti v vseh podjetjih in za poglobljanje delavskega in družbenega upravljanja.

PRVI USPEHI

Tovariš Majhen je omenil razveseljivo dejstvo, da so delovni kolektivi sestavljali proizvodne načrte za leto 1956 bolj resno kot prejšnje. V minulih letih so bili predlogi načrtov navadno manjši, kakor je bila proizvodnja v prejšnjem letu, in je bilo treba delovne kolektive prepričevati, naj proizvodnjo povečajo. Letos pa so sami povečali svoje proizvodne načrte, ki so povprečno za ves okraj za 6,5% večji, kot so bili lanske. Tovariš Majhen je opozoril tudi na nekatere slabosti v proizvodnih načrtih. V okrajnem

Franc Leskošek na letnem občnem zboru Zdrženja železarjev Jugoslavije

V Ravnah na Koroškem je včeraj začel delo letni občni zbor upravnega odbora Zdrženja železarjev Jugoslavije. Razen predstavnikov delavskih svetov železarn Jesenice, Zenica, Sisak in drugih prisostvuje zboru tudi član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek. Na dnevnem redu občnega zbora je povečanje delovne storilnosti v železarnah, revizija maksimalnih cen jekla in druga vprašanja.

VAŽNO VPRAŠANJE, KI VPLIVA NA POCENITEV GRADENJ

Standardizacija - pereč problem našega gradbeništva

Letos lahko računamo, da bomo v zvezi zmanjšanja investicij imeli več sredstev za gradnjo stanovanj in objektov družbenega standarda. Za vse te nove objekte bomo potrebovali samo v Sloveniji desetstotice oken in vrat. In spet se bo pojavljalo, da bo treba skoraj za vsako zgradbo izdati okna posebnih oblik in dimenzij, kajti navzlic prizadevanjem se nismo prili tako daleč, da bi tudi v gradbeništvu uvedli obvezne standarde.

Kako pereče je to vprašanje, nam kaže primer Beograda, ker kaže, da so te stvari najbolj urejene. Beograjsko podjetje za gradbeno mizarstvo »Todor Dukin« je lani izdelalo za 22 gradbenih objektov nič manj kakor 423 raznih tipov oken in 316 raznih tipov vrat. V okrajnem ljudskem odboru Beograda pa računajo, da bodo samo v prihodnjih petih letih potrebovali za nove stanovanjske hiše okrog 300.000 oken in 450.000 vrat.

O standardih v gradbeništvu je bilo ponovno govoriti tudi na sobotnem obnem zboru Društva gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije. Vprašanje standardizacije se v gradbeništvu ne premakne z mrtve točke, čeprav je sila pereče, saj bi že izdelovanje standardiziranih oken in vrat bistveno pripomoglo k pocenitvi gradbenih objektov in k pospešeni graditvi stanovanj. Dokler ne bodo uvedeni standardi za okna in vrata, tudi ne moremo

merilo so predvideli povečanje delovne sile za 3,3%, plačnih skladov pa za 10%. Težnja delovnih kolektivov pa bi morala biti, da bi zvišane proizvodne načrte izpolnili brez nove delovne sile; pa tudi plačni skladi bi smeli porasti samo toliko odstotkov kot proizvodnja.

Pri preusmerjanju gospodarstva in uvajanju nove smeri bomo imeli največ dela s socializacijo vasi, je dejal tovariš Majhen v začetku obširnega poročila o razmerah v kmetijstvu. Nato je podrobno analiziral stanje na vasi in opozoril na razne slabosti v delu političnih organizacij. Okrajna in občinska vodstva si morajo biti najprej na jasnem, kako voditi in usmerjati socialistični razvoj v kmetijstvu, da v njihovih vrstah ne bi bilo raznih omahovanj. Za to so potrebne analize in temeljito proučevanje ekonomskih in družbenih procesov na vasi.

Med negativnimi pojavi je tov. Majhen omenil, da večina organizacij ocenjuje politično stanje na vasi po tem, ali kmetije odobravajo razne ukrepe in ali sovražni izpadi in klerikalni vpliv naraščajo ali upadajo. Zadovoljstvo kmetov s sedanjim položajem ni najboljšje merilo, ker marsikje pomeni zadovoljstvo drobnega kapitalističnega proizvajalca, ki zavira socialistični razvoj na vasi. Zato ne more biti merilo dobre politike, temveč prej opomin, da v naši politiki na vasi nekaj ni v redu. Pravilna je samo tista politika, ki krepi družbeno lastnino in socialistične odnose na vasi, je poudaril tovariš Majhen. Tudi v prihodnosti bomo morali misliti na ustanavljanje velikih kmetijskih obratov, seveda le ob prostovoljni odločitvi kmetovalcev. Zaupanje v uspeh velikih obratov pa morajo ustvarjati sedanje zadruge in kmetijska gospodarstva, ki jih moramo podpirati, da bi čimprej pokazala vse prednosti velikih kmetijskih obratov.

Tovariš Majhen je opozoril tudi na slabosti pri nagrajevanju delavcev na kmetijskih gospodarstvih in v delavskem upravljanju ter pri sestavljanju proizvodnih načrtov. Kmetijska gospodarstva so predvidela povečanje vseh dohodkov povprečno za 14%. Ni pa prav, da bodo narasli predvsem dohodki iz nekmetijskih dejavnosti: uslug s stroji in najemnin za zemljo, ki jo bodo dali zakupnikom. Tudi ustreznega povečanja hektarskih donosov, ki naj bi upravičili izdatke za agrotehnične ukrepe, niso predvideli.

DOBIČEK KMETIJSKIH ZADRUG JE TREBA DOBRO NALAGATI

V zvezi z nalogami kmetijskih zadrug je tovariš Majhen podrobno obdelal vprašanja, kako bi

najbolj koristno nalagali dobiček, ki ga ustvarjajo v trgovini. Glede razpolaganja z dobički je v drugih še največ nejasnosti. Pojavlja se negospodarsko trošenje. Dohodke zadrug je treba nalagati v pospeševanje proizvodnje: v mehanizacijo, semensko blago, plemensko živino, umetna gnojila in zaščitna sredstva ter v uslužnostne delavnice, ki bodo koristile kmetijstvu. Nalagati pa jih je treba tako, da se bo krepila združna lastnina, od katere bodo imeli korist vsi zadrugarji.

V razpravi je Tone Bole analiziral nekatere slabosti pri sestavljanju letnih gospodarskih načrtov na kmetijskih gospodarstvih. Rudi Rogelj je med drugim opozoril na nepravilnost pri opušcanju odvečne delovne sile.

Razen tega so razpravljali še o mnogih drugih nalogah organizacij Socialistične zveze, kot o šolstvu, družbenem upravljanju, sodelovanju z ljudskimi odbori, vključevanju mladih ljudi in podobnem.

LETNA SKUPŠČINA ZDRUŽENJA FARMACEVTSKO-KEMIJSKE INDUSTRIJE JUGOSLAVIJE

Nekaterih zdravil je premalo

zaradi nezadostne domače proizvodnje osnovnih surovin in pomanjkanja deviznih sredstev za njih uvoz

BEograd, 27. febr. (Tanjug). Zdrženje farmacevtsko-kemijske industrije Jugoslavije je opozorilo danes na potrebo po razvoju domače proizvodnje osnovnih kemijskih surovin za zdravila. Na letni skupščini v tovarni zdravil »Galenika« v Zemunu je Zdrženje poudarilo, da si lahko pomanjkanje nekaterih zdravil pojasnimo samo z nezadostno domačo proizvodnjo osnovnih surovin in s pomanjkanjem deviznih sredstev za uvoz teh surovin iz tujine.

Da bi lahko to občutno pomanjkanje v dogledni bodočnosti odstranili, je treba upoštevati boljše sodelovanje med tovarnami zdravil in tako imenovano velikokemijsko industrijo, nekaterim tovarnam pa omogočiti, da bodo razvile zmogljivost za proizvodnjo osnovnih kemikalij, na

katerih sloni izdelovanje najrazličnejših zdravil.

Na skupščini Zdrženja, ki so se je udeležili predstavniki vseh jugoslovanskih tovarn zdravil in farmacevtskih izdelkov, so tudi poudarili, da je izdelala naša industrija zdravil lani za milijardo več izdelkov kakor predlanskim.

PLENUM SVETA DRUŠTEV ZA SKRB ZA OTROKE IN MLADINO

Plodno in koristno delo na področju vzgajanja mladega rodu

BEograd, 27. febr. (Tanjug). Delo sveta Društev za skrb za otroke in mladino Jugoslavije v lanskem letu so ocenili na današnjem plenumu organizacije kot zelo koristno. Svet je organiziral lani več posvetovanj o vzgoji mladine in o zaščiti zdravja otrok. Lani smo imeli tudi kongres za zaščito otrok.

Na njem so najboljši jugoslovanski strokovnjaki za medicino in pedagogiko izčrpano poročali o zdravju otrok in mladine, o vzgoji otrok, ki še ne hodijo v šolo in o šolobveznih itd. Razen tega je Svet v Zagrebu organiziral tudi posvetovanje o družini in spolni vzgoji mladine. Za bolj vsestransko delo na področju vzgoje mladine je Svet lani upustil komisijo za otroške filme, komisijo za

vzgojo otrok, ki še ne hodijo v šolo, in sklad za pospeševanje zaščite zdravja otrok. Iz tega sklada, ki je imel na razpolago 55 milijonov, so bile izplačane podpore za ustanovitve zavetišč, zabavišč, otroških igrišč, delavnic, knjižnic in šolskih kuhinj.

Svet društev za skrb za otroke in mladino bo letos svoje delo še razširil. V marcu bo sklical posvetovanje o nalogah šole v organiziranju svobodne dejavnosti učencev in o delu pionirskih organizacij, v oktobru pa festival otroških filmov. Na plenumu so tudi predlagali, naj bi v novembru sklicali posvetovanje o vzgojnem vplivu filmov na otroke in o delu z roditelji. Hkrati bo Svet pripravil tekmovalna jugoslovanskih otroških zborov in orkestrrov, ki bodo v počastitev rojstnega dne predsednika Tita od 20. do 25. maja 1957.

Ljudska skupščina LRS se bo sestala 6. marca

Ljudska skupščina Slovenije se bo sestala 6. marca. Na ločenih sejah bosta oba sveta Ljudske skupščine obravnavala osnutek zakona o upravljanju in zaščiti zemljišč ter osnutek zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti. Republiški svet bo obravnaval tudi zakonski osnutek o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad, osnutek zakona o prenosu Slovenskega Narodnega gledališča v pristojnost OLO Ljubljane in osnutek odloka o prenosu Slovenske filharmonije v pristojnost OLO Ljubljane, kakor tudi nekatere druge predloge.

Razen tega bosta Republiški svet in Zbor proizvajalcev izvolila svoje funkcionarje, ker je večini že potekel enoletni mandat. Po ločenih sejah bo tudi skupna seja obeh svetov, na kateri bodo razpravljali o razrešitvi in izvolitvi nekaterih sodnikov.

Novi način nagrajevanja pa zahteva bistvene spremembe v sedanji organizaciji proizvodnje, ki ni dovolj vplivala na večjo delovno storilnost in na zaslužke kmetijskih delavcev. Specializacija proizvodnje in širša mehanizacija sta pogoj za prehod na nagrajevanje po enoti proizvoda. Dosedanji poskusi na posameznih kmetijskih posestvih so že potrdili pozitivne izkušnje plačevanja dela po enoti proizvoda. To velja zlasti za živinorejo.

Predsedstvo Centralnega odbora sodi, da bi nova organizacija dela in sistem nagrajevanja na podlagi dosežene proizvodnje lahko razdelili na dve fazi. V prvi fazi bi sestavili program proizvodnje, ki bi bil zasnovan tako, da bi z minimalnimi izdatki dosegli maksimalne dohodke. Pri prehodu v drugo fazo — organizacije dela in sistema nagrajevanja — bi skrbeli za popolno iz-

koriščanje zmogljivosti (zemlja, stroji, poslopja in podobno), za boljše spodbujanje delavcev, da bi dosegli večji učinek, za izpolnjevanje proizvodnje in uporabe znanosti v praksi. V skladu s programom ali pogoji proizvodnje bi ustanovili določeno število delovnih skupin v poljedelstvu, gospodarstvu, ovčarstvu in drugih kmetijskih panogah.

Nagrajevanje bi potekalo po doseženi proizvodnji, ne pa po času dela ali po učinku. Nova organizacija bi omogočila, da bi lažje spremljali proizvodni proces in obračunavali zaslužke.

Kmetijskim posestvom, ki iz objektivnih razlogov ne bodo mogla uvesti novega načina nagrajevanja, priporočajo, naj ne zapostavljajo nagrajevanja po normah in akordu. Sodijo, da bi bilo treba povsod, kjer tega doslej še niso storili, ukinili fiksne plače ali plačevanje po času.

Povečanje proizvodnje je bila posledica prizadevanja kolektivov, da bi čimbolj izkoristili razpoložljive zmogljivosti in rezerve ter povečali delovno storilnost. V tej zvezi so na skupščini poudarili kot zelo pomembno, da se zdravila lani niso podražila in da v tovarnah ni začel obratovati noben nov oddelek, razen v tovarni »Galenika«, v kateri je začel obratovati nov oddelek za proizvodnjo ergosterola in evcetera.

Naše tovarne zdravil pa vendar niso izkoristile vseh zmogljivosti. Vzrok je neredna preskrba s surovinami, kar je bila posledica nepravilne zagotovitve deviznih sredstev za uvoz surovin iz tujine. Člani Zdrženja menijo, da je moč vse te težave premagati, če bo tovarnam omogočeno, da bodo razvile naprave za proizvodnjo surovin. Farmaceutsko-kemijske tovarne, ki izdelujejo zdaj kakih 600 različnih osnovnih zdravil in preparatov, so lani izvozile nekaj zdravil na tuje trge. Vrednost tega izvoza, v katerem so sodelovale tovarne »Pliva«, »Galenika«, »Prolek« in »Alkaloid«, je znašala približno milijon dolarjev.

Letos nameravajo tovarne v zvezi pomanjkanju surovin povečati proizvodnjo, ki bo po vrednosti največja po vojni (izdelati nameravajo za blizu 17 milijard dinarov zdravil in preparatov). Farmaceutsko-kemijske tovarne si bodo letos prizadevale, da bi začele v sodelovanju izdelovati nova zdravila in preparate in da bi z upostavitvijo premijskega sistema nagrajevanja pripomogle k povečanju delovne storilnosti.

SKLICANJE SEJE ZAKONODAJNEGA ODBORA REPUBLIKE SKEGA ZBORA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik zakonodajnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS sklicuje 13. sejo odbora za petek, dne 2. marca 1954 ob 10. uri v poslopju Ljudske skupščine LRS.

Predlog dnevnega reda:

1. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti,
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč,
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad,
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o prenosu Slovenskega Narodnega gledališča v pristojnost OLO Ljubljane in o prenosu Slovenske filharmonije v pristojnost OLO Ljubljane, kakor tudi nekatere druge predloge.

SKLICANJE SEJE ZAKONODAJNEGA ODBORA ZBORA PROIZVAJALCEV LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS sklicuje 10. sejo odbora za petek, dne 2. marca 1954 ob 10. uri v poslopju Ljudske skupščine LRS.

Predlog dnevnega reda:

1. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti,
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč.

IZ TAJNISTVA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Pomoč češkoslovaških sindikatov

Centralni svet Zveze sindikatov Češkoslovaške je včeraj izrazil sožalje ob nedavni nesreči pri Mavrovem in poslal družinam ponesrečenih dva milijona dinarjev kot pomoč.

Obletnica

Danes je minilo tri leta od sklenitve pogodbe o prijateljstvu in sodelovanju med Grčijo, Turčijo in Jugoslavijo. Dne 28. februarja 1953 je bila v Ankari podpisana ta pogodba kot sad skrbnih priprav in že utrjenega sodelovanja ter kot predhodnica pogodbe o zvezi. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da so se ob tej obletnici znatno zboljšale možnosti glede odstranitve ene največjih motenj v praksi balkanskega sodelovanja.

Po parlamentarnih volitvah v Grčiji in potem ko je proračunski odbor turške Velike skupščine odobril osnutek zakona o odškodnini žrtvam septembrskih neredov so v glavnem odstranjene težave za sklicanje sestanka stalnega sveta Balkanske zveze in za nadaljevanje skupne dejavnosti, ki je bila vzlic začasnim in včasih povsem normalnim oviram koristna. Ni dvoma, da je napredek v poravnavanju grško-turških sporov sad obojestranskih naporov in zavesti o prvenstvu višjih koristi balkanskega sodelovanja.

Spoznavanje teh koristi je bilo v temelju anbarskega sporazuma. Če je mir najvažnejša stvar sveta in največja skrb, kar tudi je, je mir na Balkanu posebnega pomena. V minulosti so ga kršili tu večkrat, kakor kjerkoli v Evropi. Zdaj, tri leta po anbarskem sestanku, lahko brez pridržka potrdimo, da je pogodba vplivala kot močan činitelj stabilizacije miru in varnosti na Balkanu. Če primerjamo vrednost takšnega razvoja z ovirami, ki so nastale v triletni balkanski praksi, je ugodna bilanca nesporna. Ker sta bila pogodba o prijateljstvu in sodelovanju in pogodba o zvezi Balkanu potrebni, je praksa pokazala, da sta trajno koristni. Zastoji in trenja v trojnem sodelovanju, občasna oživitve starih antagonizmov, potreba po vskladih čisto zelo različnih gledišč — tudi ti pojavi govore samo v prilog obema pogodbama.

Triletno obdobje prinaša tudi o pravilnosti tiste metode v snovanju balkanskega sodelovanja, za katero so se tri vlade odločile v Ankari. Izkušnje so pokazale, da je postopni razvoj iz nižjih k višjim oblikam sodelovanja in regionalnega združevanja primernejši od preveč ambicioznih konstrukcij, ki morajo čisto de-

lovati kot umetne. To pot bi morali vsekakor nadaljevati tudi v prihodnje in uresničiti že zrele načrte o razširitvi področja trojnega sodelovanja.

Pogodba o prijateljstvu je bila podpisana v nekoliko drugačnih razmerah, kakor so sedanje. Od takrat se je upanje na miren razvoj povečalo in mednarodna obzornost je postala nekoliko jasnejša. Ali se je s tem zmanjšala vrednost trojnih dogovorov in ciljev, ki so jih imeli pred očmi? Takšne trditve, ne posebno redke, je zelo težko zagovarjati, ker so njihova podlaga napačne sodbe o nalogah, ki jih nalagajo ugodnejše razmere na svetu, in ker ne upoštevajo niti konkretnih balkanskih potreb.

Nasprotno, pomen balkanskega sodelovanja narašča. Zmanjšanje mednarodne napetosti omogoča ne le prenesti pozornost balkanskih zaveznikov na tista področja sodelovanja, ki so bila prej nujno zapostavljena, marveč tudi uspešnejše uveljavljanje načel, na katerih stoji trojno sodelovanje. To so načela aktivne koeksistence, tesnega sodelovanja in prijateljstva med deželami z zelo različnim družbenim redom ter z raznoliko politično osmetritvijo. Kot vzorna oblika regionalnega sodelovanja lahko Balkanska zveza v sedanjih razmerah še uspešneje deluje — kot zgled in vzpodbuda.

G. Altman

Peking s starodavnim mestnim obzidjem

PISMO IZ KITAJSKJE

Vzgoja kitajske mladine

(Od našega stalnega dopisnika)

Peking, februarja

Starejša Evropejka, ki živi več let na Kitajskem in ki je omožena s Kitajcem, se ne more načuditi nazorom svoje hčere (Kitajke po zunanosti, kakor so vsi otroci iz mešanih zakonov), študentke, ki nekega dne pravi, da se bo »registrirala« in odšla delat nekam v najzgodnejši del Kitajske. »Od kdaj ljubiš tega človeka?« je vprašala mati, ki je s se večjim presenečenjem slisala odgovor, da ne gre za ljubezen, marveč za nujno potrebni ukrep, ki ga narekujejo potrebe po izgradnji dežele.

Nek bogat industrialec je pripovedoval o ultimatu svojih otrok, naj izročijo tovarno državi, če neče, da se mu otroci odpovejo, kar nečeno veljati za »kapitalizem«. Hči nekega drugega industrijca, ki se je omožila z revnim tehnikom proti volji svojih staršev, je vrnila bogatemu očetu denar, ki ji ga je bil poslal za izdatke v zvezi s porokom. Hči je utemljila svoj sklep s tem, da ne potrebuje »krvavega denarja, izvirajočega iz izkoriščanja«.

Zunaj pekinških zidov

Ko sem vprašal nekega voditelja kantonske univerze, kako se bore proti slabemu učenju, me ta kratkoma ni razumel. Ko je naposled razumel vprašanje, je odgovoril, da slabih študentov na univerzi sploh ni. Če pa se že najde med njimi študent, ki se težko uči, ga izključijo že v prvem ali drugem semestru. Drugače pa sprejemajo na univerzo samo odličnjake, ki napravijo poprej tudi sprejemni izpit.

Ce kaka nevednost prisihi človeka, da gre navsezgodaj na pekinške ulice, po katerih brije mrzla burja, vidi nenavadne prizore. Po pustih ulicah tečejo »cross« fantje in dekleta v sprinterih ali običajnih čevljih, v trenerkah ali vsakdanjih oblekah. V temi zunaj pekinških zidov ne boš srečal žive duše, razen upenih graditeljev novega Pekinga ali dijakov in študentov, ki so zapustili kolikor toliko zaščitenih ulic, da bi na odprtem, mrzlemo vetru izpostavljeno prostoru, pomerili svoje moči in se spoprli s silnim viharjem, ki prinaša vrh vsega še drobnj pesek iz pušave Gobi.

Mladino vidite na nešteti krajih ali improviziranih igriščih.

Od jutra do večera. Vidite jo s knjigo v roki ne le v knjigarnah, marveč tudi v nešteti improviziranih čitalnicah, v avtobusih ali na rikši. Vidite jo v sleherni tovarni za katerokoli stružnico. Mladina je v prvih vrstah vseh akcij in vseh kampanj, ki jih uprizarjajo na Kitajskem že 6 let proti raznim »zlom« in »škodljivostim«. Mladina prednjači v sedanjih temeljnih družbenih spremembah in preobrazbah. Pri tem je vsaka mladinska akcija povezana z dvema, tremi, štirimi ali petimi gesli, v katerih se vrste: »zlo«, »škodljivost« ali »dobro«, »brzina« in »vrline«.

Zgledi in prostovoljno delo

Sama mladina se drži pri vsem tem tleh pravil, treh osnov življenja in dela. Ta pravila so: »dobro zdravje«, »dobro učenje« in »dobro delo«. Tri pravila, splošno znana na Kitajskem z imenom »San hao«, kar pomeni »tri vrline«. Ta tri gesla in pravila je postavil mladini predsednik Mao Ce Tung na predlanskem mladinskem kongresu.

Druga metoda je opozarjanje na primere udarnikov. Predlanskim so organizirali gibanje »Učiti se od Van Cun Lunca«, mladega junaka dela iz železarne v Ančuanu. Organizirali so tudi posvetovalna aktivnost, na katerih izberejo udarnike.

Tretja metoda dela se nanaša na kulturo. Mladince seznanjajo predvsem s knjigami. Pogovarjajo se o vsebini znanih knjig, kakor so »Vse sile posvetiti Partiji«, v kateri piše junak iz vojne U Jun Do o sebi, pogovarjajo se o sovjetskimi »Zoji in Suric in sploh o junastvih. Pogovarjajo se o filmih — kitajskih in tistih iz »bratških dežel«. Pišejo brošure in knjige o mladih udarnikih.

Razen takih in drugih metod je zelo razširjeno tudi prostovoljno delo. Stadije in prostovoljno gradilo 60.000 mladincev. Mladina dela tudi na področju javnih nasadov po mestih, kakih 20.000 srednješolcev so poslali na deželo, da bi »zatirali bakterije, ki so jih Japonci prinesli v domovino in od katerih se želodec napne. Nad 60.000 učencev in dijakov pa so poslali na kmete kot vodnjake.

Na jugu Kitajske smo prispeli v času velikih akcij mladine proti vrabcem in mišim. Proti komarjem in muham se bore pozneje, poleti in na jesen. Prvi teden

Britanski obrambni minister pojde v Kairo

London, 27. febr. (Reuter). — Britanski obrambni minister Anthony Head bo bržčas kmalu obiskal predsednika egiptovske vlade Naserja. Rok obiska britanskega ministra še ni natanko določen, sodijo pa, da pojde Head v Kairo po odhodu britanskega zunanjega ministra Selwina Lloyda iz Londona v Karači. Njegov obisk v Kairu spravlja v zvezo z izpolnitvijo anglo-egiptovskega sporazuma o umiku britanskih čet s področja Sueškega prekopa, ki naj bi se v celoti umaknile sredi letošnjega leta.

Kako misli Erhardt

zaustaviti naraščanje sovjetske zunanje trgovine

Bonn, 27. febr. (AFP-Reuter). — Zahodnonemški minister za gospodarstvo Ludwig Erhardt je danes na sestanku z novinarji izjavil, da so mu razgovori v Londonu omogočili splošno bilanco gospodarske konjunktore in trgovinske politike v odnosih med Veliko Britanijo in Zahodno Nemčijo. Pripomnil je, da je razpril bojzani britanskih funkcionarjev pred diskriminacijskimi učinki, ki bi jih utegnili imeti skupni trg v deželah, ki niso članice Skupnosti za premost, in jeklo. Londonski razgovori, je dejal, so se nanašali tudi na napore SZ, da bi razširila svojo trgovino. Erhardt se je izrekel za to, da

GOSPODARSKO SODELOVANJE S FRANCIJO

Od bližnjega zasedanja francosko-jugoslovanskega gospodarskega odbora je pričakovati tudi ureditev sodelovanja v tehniki in prometu

Beograd, 27. febr. (Tanjug). V Beogradu bo prispela 4. marca gospodarska delegacija iz Francije na razgovore z našimi gospodarskimi strokovnjaki v okviru skupnega odbora za gospodarsko sodelovanje obeh dežel. Prvi sestanek tega odbora je bil lani v oktobru v Parizu.

Zasedanje jugoslovansko-francoskega odbora za gospodarsko

sodelovanje, ki naj bi se začelo 5. marca, bo važno za nadaljnji razvoj gospodarskih stikov med obema deželama. Na dnevnem redu razgovorov več konkretnih vprašanj s tega področja. Razgovori se bodo baje nanašali večidel na tehnično sodelovanje v nekaterih industrijskih panogah in v prometu. Francosko delegacijo bo vodil poslanec g. Robert Lecour.

Dosedanje jugoslovansko-francosko gospodarsko sodelovanje je rodilo lepe sadove, zlasti na področju trgovine. Trgovina med obema državama je lani znatno narasla. Vrednost našega izvoza v Francijo je znašala lani nad 2,6 milijarde din, približno pol milijarde več kakor predlanskim. Uvoz iz Francije je bil večji od jugoslovanskega izvoza v glavnem zaradi pomoči, ki je znašala lani 17,2 % vrednosti uvoza, ki ga je bilo za 3,2 milijarde din.

Po vojni smo izvažali v Francijo največ tobaka, ki je na francoskem trgu že naše tradicionalno blago. Lani je odpadlo od vsega našega izvoza na tobak nad 42 %, vtem ko je znašal izvoz drugih kmetijskih pridelkov zaradi neznačnega izvoza kornu samo 6,8 %, izvoz živilske industrije pa samo 2,9 % vsega našega celotnega izvoza. Izvoz rud in kovin pa je presegel četrtino

vsega našega izvoza in njegova vrednost je znašala nad 600 milijonov.

V lanskem jugoslovanskem uvozu iz Francije so bili na prvem mestu razni stroji in naprave, na katere je odpadlo 25,9 % vsega uvoza. Na električne naprave in izdelke je odpadlo 18,3 %, na kemijske in farmacevtske surovine ter izdelke 11,8 %, na kovine in kovinske izdelke pa samo 5,7 % vsega lanskega uvoza.

Ugodna okoliščina, ki je vplivala na uspešno trgovinsko menjavo blaga s Francijo, je sporazum med obema deželama, sklenjen lani junija. Ta sporazum omogoča delno liberalizacijo trgovinskih menjave tako, da jugoslovanski uvozni seznam ne precizira količin in vrednosti blaga, izvzemši fosfat in antracit. V izvoznem seznamu jugoslovanskega blaga je liberaliziranih kakih 25 % predmetov. Z liberalizacijo je bila dosežena večja elastičnost menjave, kar je imelo ugodne posledice že v prvi polovici lanskega leta.

Lennox Boyd na Cipru

Nikosia, 27. febr. (Reuter). — Britanski minister za kolonije Lennox Boyd, ki je sinoči prispel na Cipr, se je začel danes razgovarjati s ciprskim guvernerjem in poveljnikom britanskih sil na otoku feldmaršalom Hardingom. Po teh razgovorih se bo britanski minister odločil, ali se bo sestal z voditeljem gibanja za priključitev Cipra k Grčiji Makariosom, ki je včeraj poslal guvernerju končni odgovor na britanske predloge o ureditvi ciprskega vprašanja.

Minister Lennox Boyd se bo še ta teden vrnil v London, da bi Spodnjemu domu poročal o ciprskem vprašanju. Največje težave pri ureditvi tega problema povzroča odklanjanje Velike Britanije, da bi izpustila vse ciprske politične pripornike.

ZUNANJEPOLITIČNA DEBATA V SPODNJEM DOMU

Lloydov odgovor Robensu

Neuspeha ženevske konference ni kriva britanska vlada

London, 27. febr. (Tanjug). — Današnja debata v Spodnjem domu o zunanji politiki je začel glavni govornik laburistične opozicije Robens. Očital je vladi medlo politiko na Srednjem vzhodu in jo pozval, naj podvzame ukrepe za končanje hladne vojne in oboroževalne tekme. Poudaril je nadalje, da bi zahodne sile morale napovedati Sovjetski zvezi tekmovalen v dajanju pomoči nezadostno razvitim deželam.

Za Robensom je povzel besedo zunanji minister Selwyn Lloyd, ki je naglasil, da je »investicija sovjetske vlade na Srednjem vzhodu znatno povečala napetost na tem področju«. Izjavil je, da ni pesimist glede sporazuma med arabskimi državami in Izraelom, »ker so na Srednjem vzhodu nastopili činitelji, ki utegnejo privedi narode obeh taborov do spoznanja, da je prišel čas za rešitev spora«. Kot praktičen ukrep je priporočil okrepitev komisije OZN za nadzorstvo premirja. Odklonil je

Robensove izjave o krivdi britanske vlade za neuspeh ženevske konference. Govorec o razorožitvi je dejal, da ni izgubil zaupanja v možnost napredka v tem oziru. Lloyd je nadalje izjavil, da je britanska stališče »docela jasno« in da Britanija želi živeti v miru z vsemi.

Debata se nadaljuje.

Z VSEH STRANI SVETA

VELIKA BRITANIJA

OBISK Z JAPONSKJE

London, 27. febr. (Reuter). — Japonska parlamentarna delegacija je danes prispela v Veliko Britanijo na desetdnevni obisk. To je prva japonska uradna delegacija, ki je po drugi svetovni vojni prispela v Veliko Britanijo. Po obisku v Britaniji bo del japonske delegacije obiskal ZDA, drugi dve skupini pa bosta obiskali Zahodno Nemčijo in Avstrijo.

ZAHOVNA NEMCIJA

STAVKA V LESNI INDUSTRIJI

Hertford, 27. febr. (AFP). — Danes je v Vestfaliji začelo stavkarstvo 1000 delavcev lesne industrije, ki zahtevajo višje plače.

VZHOVNA NEMCIJA

ZELENIŠKA NESREČA

Berlin, 27. febr. (AFP). — Predsedstvo vzhodnonemške vlade je objavilo, da se je ob železniški nesreči v Bernitzu na progi Dresden-Leipzig smrtno ponesrečilo 56 ljudi.

GRČIJA

DOKONČNI REZULTATI VOLITEV

Atene, 27. febr. (AP). — Danes so bili objavljeni dokončni uradni podatki o izidu nedavnih volitev v Grčiji. Vlada Radikalna zveza je po teh podatkih dobila 165 mandatorov, opozicijska Demokratska zveza 135 mandatorov, neodvisni pa 8 mandatorov.

SUDAN

POPIS PREBIVALSTVA

Kartum, 27. febr. (Tanjug). — V Sudanu je v teku popis prebivalstva.

INDIJA

SE EN DRŽAVNI SPOR S PAKISTANOM

New Delhi, 27. febr. (Tanjug). — Indija bo zahtevala od Pakistana povračilo za škodo ob incidentu v obmejni pokrajini Kač, ko so bili ranjeni trije indijski vojaki.

Predstavniki indijske vlade je zavrnili izjave pakistanskega predstavnika, češ da je ta mala pokrajina vselej pripadala Pakistanu, in je poudarila, da je ondota meja označena tako na narodnih kot na mednarodnih zemljevidih. Čeprav so indijske čete sinoči brez incidenta zavzele to sporno področje, pa nasprotujejo si izjave vladnih predstavnikov, kajelo, da je z znanim incidentom nastalo novo sporno vprašanje, ki z umikom pakistanskih čet še ni urejeno.

PERU

KONEC UPORA

Lima, 27. febr. (AP). — General Marino, ki je vodil uporniški gibanje v perujskem mestu Equitos, se je s svojo družino zatekel v brazilski konzulat v Equitosu. Obrambni minister admiral Sousa, vodja operacij proti upornikom general Ferreccio in skupina drugih častnikov so bili danes v Equitosu.

Ške zadeve znotraj ali zunaj dežele. Zato je na njegovih govorniških odrih zmeraj dovolj govornikov, ki opozarjajo na zastojanje ameriške vojske pri pripravih glede na sovjetsko. Demokrat Jackson je v svojem govoru opozoril na to, da bo sovjetski program odirigiranih izstrelkih povzročil, da bo postal nesmiseln sistem oporišč ZDA v tujini. Tudi demokrat Simington je ponovil obdolžitve o zastojanju in podvomil o potrebi, da bi imenovali »searja za izstrelke«. Pentagon se mora smu znotraj očistiti, je rekel. Dramatičen odstop pomočnika za letalstvo Gardnerja, zadolženega za raziskave in razvoj, je pomenil višek protesta. Vsem pa je bilo jasno, da ozadje tega spora niso bili izstrelki, marveč politika: demokratsko nezadovoljstvo, da se je republikanski vladni posredilo aravenski prečkan in so jo obdolžili, da je stotila to v škodo obrambe. V tej zvezi jim je bila dobrodošla izjava Hruščeva, da ima Sovjetska zveza interkontinentalno orožje, s kakršnim delajo v ZDA šele poizkuse.

800 »vohunskih primerov«

Demokrati so začeli napadati vlado in govoriti o kakih 800 primerih »vohunstva«. Oddelek za notranjo varnost ministrstva za pravosodje je dobil lani rekordno poročilo v mesecu 1.350.000 dolarjev. To povečanje za 45 % v primerjavi s prejšnjimi poročili so razlagali s potrebo po učinkovitejšem boju zoper razvalnost.

Zdaj je pomočnik ministra Bromwella prišel pred isti kongresni odbor, ki mu je lani odobril sklade, da bi mu poročali. Pročel je 500 primerov vohunstva, je rekel Bromwell. Kako pa je bilo s sodiščem. Sodišče ni predložilo nobene. Vsi so ostali brez dokazov in akte so spravili v predalec.

Zadeva je ne neugodna za republikance, ki so iz razdalnosti kovali politični kapital. J. Levi

Črnci, dirigirani izstrelki in »vohuni« pod prizmo kampanje za predsedniške volitve

New York, februarja

Ko se je ondan »snežna mačka« — karoserija na gosenicah, prevrnila po oregonskem pobočju skupaj s kandidatom Stevensonom in njegovim spremljevalcem, je reporterka Cadori Fleason z zadovoljstvom poročala, kako je demokratski prvak »pobrisal sneg s svojega impregniranega plašča in rdečih lic ter se uporno vrnal na poiskal pot k gozdarski hišici. Pripomnila je, da mora prinesiti ta dogodek »dobrodošlo olajšanje«, premoe v napadih na Stevenona v zadevi njegovega stališča nasproti državljanjskim pravicam v ZDA.

Kmalu pa se je pokazalo, da so pričakovanja v tem oziru preveč naivna. Poziv demokratskega predsedniškega kandidata na zmernost v razpravi o položju črncev je sprožil obsodbo nacionalnega združenja za podpiranje demokratskega prebivalstva in predsednik prodemokratske sindikalne zveze AFL — CIO — George Miny je celo kritiziral Stevenona, zakaj se ni izrekel za aknitev rasnega razlikovanja.

»Niste me dobro razumeli,« je odgovoril obdolženi kandidat Minyju. »Jaz nisem proti aktivni rasni razlikovanju, pač pa sem proti razplamtevanju strasti.

Črnci, dirigirani izstrelki in »vohuni« pod prizmo kampanje za predsedniške volitve

državljanov so prepričali kaznovanje ubijalca 14-letnega Teala, atentatorja na črnske sindikalne in druge pravke, moža, ki je napravil mir na univerzi v Alabami (na katero so po sklepa Vrhovnega sodišča sprejeli in potem izključili zamorko Autherino Lucy).

Opozorilo iz Kalifornije

Iz Kalifornije je sprejel Stevenson brzojavko ondotnih črnskih demokratov. V njej je bilo rečeno, da ima drugi kandidat Kefauver več upanja, da bo zmagal, kakor Stevenson. Da se razumemo, se gre za Kefauverjevo zasnogo, marveč za vake gledišče o življenjskem vprašanju državljanjskih pravic, je bilo rečeno na koncu brzojavke.

To je moralo biti za Stevenona resno opozorilo. Ko se je namreč nedavno pojavil pred kalifornijskimi prištati stranke skupaj s svojim tekmeccm Kefauverjem, se je znašel v kolidžnem položaju, da je govoril množici, ki je nosila mnogo transparentov za izvolitev Stevenona. Ali se ne bo to navdušenje zdaj ohladilo?

V večina političnih opazovalcev, piše n. pr. hostonski »Monitor«, je prepričana, da bo to zelo pomagalo Stevenonu na jugu. Po isti logiki pridobiva Kefauver na ugledu na Severu. Res je bil Jug že tako izgubljen za Kefauverja iz drugih razlogov. Stevenson pa je bil prej za Jug bolj sprejemljiv kakor katerikoli drug demokratski prvak.

Počakajte, da boste videli, odgovorjajo Stevenonovi pristaji. Mar ni tudi Roosevelt pred svojimi volitvami splel

po žicah med kladivom in nakovalom, polje pa je ubral svojo pot.

Ta namigavanja na stvarno in očno Stevensonovo stališče proti rasnemu razlikovanju najbrž drže.

Adlai Stevenson

Izstrelki in politika

Demokratska protiofenziva ima v vprašanjih obrambe nekoliko ugodnejši teren. Za Kongres hladna vojna se dolgo ne bo prenehala, kadar gre za voja-

OBISK V TERMOELEKTRARNI ŠOSTANJ

Nenapovedano delovno tekmovalstvo 300 tujih in domačih monterjev

Če ne bo novih hudih ovir, bo prvi agregat začel aprila poskusno obratovati

Nedavno je mraz delno zavril tudi izvajanje montažnih del v obratih velike termoelektrarne v Šostanju, ki so jo začeli graditi marca 1954. leta. Vselej tega je, tudi rok za pričetek poskusnega obratovanja prvega agregata preložen na pozneje. Nadaljnji potek dela zavisi od ugodnejših vremenskih razmer.

Zunaj mogočnega kolosa ni videti kakšne posebne dejavnosti, kajti gradbena dela so v glavnem že končala. Toda v notranjosti kateregakoli obrata je živahno kot v čebelnem panju. Tu pojejo kladiva, prasketajo električne iskre varilcev, cvilijo žage, vrtilni stroji in še vrsta različnih šumov se zlija v nevsakdanjo pesem, ki bo nekega dne tudi tu utihnila. Človek prisluhne, si ogleduje ter se vzpenja na železne stopnišča, da bi dojel, kako daleč je delo že opravljeno.

KOTLOVNICA

V pogonskem objektu — kotlovnici so te dni pričeli sušiti prvi pokončni parni kotel znamke Sulzer, visok 34 metrov. Tik pred nastopom hudega mraza so izvedli tlačno preizkušnjo prvega dela kotlovnih cev. Naprave so uspešno vzdržale poizkusno obremenitev z 200 atmosferami. Za obratovanje je potrebna vzdržljivost do 100 atmosfer. Vselej mraza in pomanjkanja električnega toka so nadalje preizkušnje odložili. V ugodnejših razmerah bodo pripravili nadaljevalne. Za obratovanje je potrebna vzdržljivost do 100 atmosfer. Vselej mraza in pomanjkanja električnega toka so nadalje preizkušnje odložili. V ugodnejših razmerah bodo pripravili nadaljevalne. Za obratovanje je potrebna vzdržljivost do 100 atmosfer. Vselej mraza in pomanjkanja električnega toka so nadalje preizkušnje odložili. V ugodnejših razmerah bodo pripravili nadaljevalne.

V kotlovnici so jeli montirati že drugi parni kotel z vsemi po-

možnimi napravami, mlinci za premog, kompresorji za zrak itd. V spodnjih prostorih sosedne strojnice so že namestili destilatorje za paro, klementorje parne ter številne rezervoarje in črpalke. Nenavadno živahno je tudi v strojnici. Domači in inozemski strokovnjaki dobavnih tvrdk dokončujejo tu montažo prve parne turbine Escher Wyss in generatorja s 30 MW. Minuli teden so v strojnici pričeli montirati že drugo parno turbino in agregat. Med monterji kotlovnih in strojnih naprav vlada nenapovedano delovno tekmovalstvo, kajti od prvih in slednjih je odvisno, ali bo vse pravčasno pripravljeno za poizkusno obratovanje. V obeh glavnih pogonskih obratih je še desetina važnih naprav, ki jih morajo prav tako skrbno in v določenem času dokončati in preizkusiti. Vsak dan je v teh obratih zaposlenih po 12 ur več kot 300 monterjev, električarjev, strojnikov, mehanikov in strokovnjakov drugih strok. Komandne, signalne in relejne naprave montirajo vzporedno z ostalimi deli. Razna oprema, ki jo morajo montirati v prvi etapi je težka skupno 6500 ton.

Izven obeh pogonskih obratov termoelektrarne je prav tako nenavadno živahno. Med 100 metrov visokim dimnikom, ki bo služil štirim kotlom in glavnim objektom, dovršujejo posebne naprave: filtre za čiščenje dima. V dekarbonizaciji rečne vode z zmogljivostjo 400 m³ vode na uro, nameščajo črpalke ter druge naprave. Tu je tudi oddelek za odvajanje pepela. S pomočjo tlačnih črpalk bodo z vodo pomešan pepel odvajali po 3,5 km dolgem cevovodu v usledine nad rudnikom Velenje.

HLADILNIK

Med dokončanimi objekti je tudi 60 metrov visok in 50 metrov širok betonski hladilnik, zgrajen na poseben način. Za rosišča v notranjosti hladilnika so prvič v Jugoslaviji uporabili namesto lesa posebne salomne plošče, ki jih je izdelala tovarna cementa in salomita »15. september« v Anohovem. Nakladalna, razkladalna in prekladalna postaja so v glavnem že pripravljene za obratovanje, prav tako 345 metrov dolga deponija za 70.000 premoga (pozneje 140.000 ton) 1800 m³ trov dolga žičnica med novim jaskom velenjskega rudnika in termoelektrarno ter posevni transportni most. Iz razkladalne postaje bo droben premog drsel po več sto metrov dolgem transportnem traku direktno v drobilnico — mlino za premog, ki jih ima vsak kotel po štiri, ali prek prekladal-

nega mostu na deponijo. Žičnica bo lahko v eni uri prepeljala 220 ton premoga, za zdaj pa bo obratovala le s polovično zmogljivostjo.

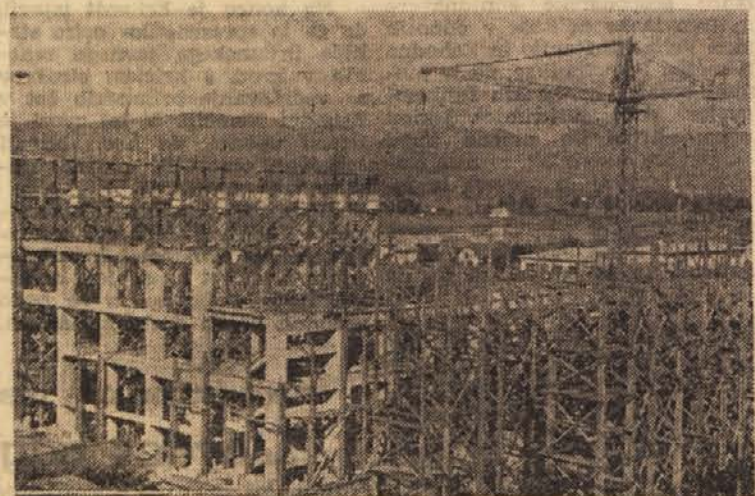
Žičnica in svojevrsten prekladalni most sta izdelala »Metalne« v Mariboru. To podjetje je izdelalo tudi mogočno ogrodja za oba stoječa parna kotla, zapornico na Paki, žerjave in drugo opremo. Z izdelki in montažo »Metalne« so strokovnjaki termoelektrarne zelo zadovoljni. Razno opremo so izdelali še Hidromontaža, Strojne tovarne Trbovlje, Elektrosignal Ljubljana in drugi. Med inozemskimi dobavitelji so tvrdke Sulzer, Escher Wyss,

Oerlikon, Siemens, Schukerwerke ter nekatere druge.

Gradbena dela na največjem tovrstnem energetskega objekta v Sloveniji je uspešno opravilo po načrtih »Elektroprojekta« industrijsko gradbeno podjetje Gradis. Pod nadzorstvom domačih in tujih strokovnjakov montirajo sedaj vse naprave monterji dveh velikih podjetij Jugomontaže in Hidromontaže.

Če ne bo posebnih ovir, (doslej so inozemske tvrdke za dva in pol meseca zakasnila z dobavo opreme; pred nedavnim hud mraz) bo prvi agregat TE Šostanj meseca aprila začel poskusno obratovati.

F. K.

Ko so leta 1953 začeli v Šostanju graditi termoelektrarno

PRORAČUNSKA MRZLICA

Običajna trošenja sredstev pred koncem leta. — Manipulacije s proračunskimi rezervami. — Potreba reorganizacije državne uprave na področju financ

Izmed napovedanih ukrepov za reorganizacijo državne uprave bo vsekakor najvažnejši tisti, ki se nanaša na okrepitve vertikalne povezave raznih organov finančne kontrole. Gre predvsem za to, da bi bilo delo za kontroliranje zakonitosti razpolaganja s finančnimi sredstvi organov oblasti, proračunskih ustanov ter ustanov s samostojnim financiranjem in skladov učinkovitejše.

Vsako leto nastane pred koncem zadnjega meseca v prodajalnih pisarniškega pohištva, preprog, zavese, lestencev, umetniških slik in drugih predmetov tako imenovane materialne proračunske potrebe izredne živahnosti. Tisto česar čez leto v raznih proračunih niso potrošili, kar na slepo razpisajo zadnje dni starega leta. Neki ugledni finančni strokovnjak je povedal, da se je mu dli lani 31. decembra dopoldne v nekem hrvaškem ljudskem odboru pri načelniku za gospodarstvo. Prihajali so kurirji in načelnik jim je naročil, naj kupujejo razne stvari. Kar naprej

je pel telefon in načelnik je sklepal kupitje. Skratka, vse tajništvo za gospodarstvo tistega okraja je kupovalo, karkoli je moglo, kakor da bo drugi dan blaga že zmanjkalo. V resnici pa je storilo to samo zato, da bi preostala proračunska sredstva potrošili še tisti dan do konca uradnih ur. V vseh prejšnjih 364 dneh so potrošili 45 milijonov, ob koncu leta pa v enem samem dnevu 37 milijonov. Če opoldne je bilo sklenjenih za 25 milijonov kupčij.

To pa ni osamljen primer. In ne gre samo za proračune ljudskih odborov. Še večkrat trošijo v naglici sredstva ob koncu leta razne ustanove, ki kupujejo, kar le morejo, organizirajo razna nepotrebna potovanja po domovini in tujini itd. Kakšen je smisel te proračunske mrzlice pred koncem leta? Odgovor je jasan. Na eni strani naj bi noben dinar iz proračuna ne ostal nepotrešen, ker krediti v tem primeru zapadejo, na drugi pa bi vse, česar ne bi potrošili, pomenilo za novi proračun zgovoren argument, da je bil prejšnji nerealno visoko odmerjen.

Da takšni primeri niso osamljeni, kažejo tudi podatki. Poprečni mesečni proračunski izdatki so znašali lani v prvih 11 mesecih 30,2 milijard, samo v decembru pa 39,7 milijard. Smisel slehernega proračuna je v tem, da pristojni politični organi ali organi družbenega upravljanja posameznih ustanov natanko predvidijo sredstva in način, kako se bodo proračunska sredstva trošila. Proračunska samostojnost ljudskih odborov in ustanov je nedvomno v skladu z načelom samoupravljanja pri nas. Ta samostojnost pa nikakor ne sme biti v škodo zakonitosti, še manj pa v škodo vseh tistih načel proračuna, s katerimi je zagotovljena kontrola predstavniških organov nad delom tistih, ki imajo opraviti s proračunskimi sredstvi.

Najpogostejša oblika zanemarjanja proračunskih načel so manipulacije s tako imenovanimi proračunskimi rezervami. Normalno bi bilo, da bi doma vse dohodke in izdatke oklajala vse ustanove predvideli s proračunom, za manjše in nepredvidene potrebe pa določili minimalne rezerve. V večini proračunov so rezerve prevelike. Naši finančni organi nikakor ne morejo ugotoviti, koliko je v državi ustanov s samostojnim financiranjem. Sodeč po tem, kako to njihovo število nenadoma narašča in pada, bi lahko sklepali, da ustanove te vrste na terenu izginjajo in nastajajo kar čez noč. V resnici pa gre samo za spremembo firme, kajti ljudskemu odboru včasih ustreza, da imenuje taisto ustanovo zdaj »proračunsko«, zdaj spet »ustanovo s samostojnim financiranjem«. Dogaaja se, da zmanjka sredstev za izvenproračunske izdatke, pa kar s preprostim sklepom ljudskega odbora

Med obrtniki, katerim odmerjajo davek po ustvarjenem prometu, je precej takih, ki poizkušajo prikazati mnogo manj dohodkov, kakor so jih imeli. Vulkanizer v Murski Soboti Rudolf Horvat je prijavil le nekaj nad 600.000 din letnega prometa v svoji obrtni delavnici, finančna inspekcija pa je ugotovila, da ga je imel okoli 1.500.000 din. Finančna inspekcija v Murski Soboti je odkrila še več podobnih primerov. Ker pa nima zasledenih vseh delovnih mest niti potrebnega motornega vozila, da bi uslužbenci lažje potovali po terenu, ne more dovolj hitro pregledati poslovanja vseh obrtnikov in ostalih obratov.

Svet za gospodarstvo pri Občinskem ljudskem odboru v Lendavi pa je ugotovil, da tudi nekateri bivši obrtniki imajo velike dohodke, ki niso obdavčeni. Svojo staro opremo za gostilne in trgovine so namreč dali v najem socialističnim obratom za visoko odškodnino — tudi 10.000 do 15.000 din mesečno. Od teh dohodkov, ki so v največ primerih z vrednostjo opreme pretirano

visoki, pa ne plačajo nobenega davka. Tudi za take lastnike bo treba ugotoviti točne dohodke in jih obdavčiti v skladu s predpisi, da si ne bo noben bivši in sedanjí obrtnik ustvarjal premoženja na račun delovnih ljudi.

Na Ravnah pri Šostanju bi lahko imeli enoletno gospodinjstvo šolo

Na marovski graščini na Ravnah pri Šostanju že več mesecev deluje kmetijsko-gospodinjstvo šola. Vodi jo profesorica Vahova. Šola obiskuje 36 gojence. Trikrat tedensko imajo celostne pouke dopolnil praktični, popoldan pa razne izobraževalne in druge strokovne predmete. V šoli je pouk res lahko praktičen, ker so za to dani vsi pogoji. Poleg šole so lepo urejene tople grede, nekoliko nižje je hlev, ki je vzorne urejen.

Treba je dodati, da šola pomaga kolkor more. Kmetijska združba Šostanj, iz zimske kmetijsko-gospodinjstvo šole bi se prav lahko razvila enoletna gospodinjstvo šola. Z njo bi se hkrati razvil gospodinjstveni center, ki bi bil Saleški dolini potreben. Gospodinjstvo bi se v šoli lahko učile naprednega gospodinjstva. Zamisel za enoletno gospodinjstvo šolo v Ravnah naj bi podprle predvsem kmetijske zadruge in občina.

S SEJE OBČINSKEGA KOMITEJA ZK V AJDOVŠČINI

Delo ZK v gospodarskih organizacijah je bilo boljše ko na vasi

Občinski komitej ZK v Ajdovščini je imel 21. februarja sejo, na kateri je razpravljal o novi davčni politiki na vasi.

Kmetje v ajdovski občini bodo letos plačali za 20 odstotkov več davka kot lani. Kljub temu povznanju, ki gre predvsem na račun novih taks, pa bodo kmetje še vedno plačali 18 odstotkov manj davka, kakor so ga plačali

leta 1952. Vendar pa bodo znašali izdatki ajdovske občine za šolstvo, zdravstvo in socialno skrbstvo letos okrog 49 milijonov dinarjev. Od tega zneska odpade na kmetijsko prebivalstvo 26 milijonov dinarjev, kmetje pa bodo plačali letos le okrog 18 milijonov din na davku in novih taksah. Tu niso vneseni izdatki za komunalno dejavnost, poti, male asanacije itd.

Na seji so nadalje analizirali tudi delo Zveze komunistov, oziroma izvajanje sklepov zadnje občinske konference. Ugotovili so, da se je delo ZK v gospodarskih organizacijah mnogo bolj razgibal kakor pa na vasi. Medtem ko je v gospodarskih organizacijah čutili mnogo več prizadevanja za napredek proizvodnje in socialistična načela, pa so na vasi ti sklepi ostali bolj ali manj samo na papirju. Zato so zaključili, da bodo morali osnovnim organizacijam na vasi nuditi več pomoči. Tu gre predvsem za izboljšanje dela v zadrugah, za reševanje raznih komunalnih problemov v samoprispevkem, za okrepitev in razvijanje družbenega upravljanja, poživitev dela krajevnih odborov, šolskih odborov, zborov volivcev itd.

-mar-

V soboto je bil občni zbor občinske gasilske zveze, na katerem so razpisali ugotovili razne pomanjklivosti pri požarni varnosti službi. Sklenili so ustanoviti v kratkem še tri prostovoljne gasilske čete, na Colu, Otlici in Šmarju. V nekaterih vaseh pa prostovoljne gasilske čete. Na koncu zborovanja so sprejeli odločitev, da letošnje prostovoljno delo trije mesece, eden pa do bil priznanje za poživitev delo.

Pred dnevi se je zbralo v Ajdovščini okrog 30 predstavnikov iz 11 kmetijskih zadrug na združno posvetovanje. Podrobno so se pogovorili o novi davčni politiki na vasi. V ajdovski občini bodo zbrali od novih taks v kmetijski sklad nad 3,5 milijona dinarjev, kar bo lep prispevek k zboljšanju združnega gospodarstva. Predstavniki kmetijskih zadrug so hkrati obljubili, da bodo v najkrajšem izpolnili letne plane proizvodnje in odkupov svojih zadrug.

Delavsko-prosvetno društvo Svoboda v Ajdovščini je priredila pred dnevi uspel večer komorne glasbe. Na njem so nastopili trije mladi članbeniki: Pavle Čibej in Felicitian Mistej (violina), ter Adolf Lemut (klavir). Izvajali so skladbe Beethovna, Dvoraka in drugih. Klub mladosti in samonikloski so mladinci dobro uspeli in navdušili množično občinstvo.

-mar-

VEČ MLADINE BI RADI IMELI V SVOJIH VRSTAH

Pred dnevi je bil v gasilskem domu na Jesenicah občni zbor občinske Gasilske zveze. Poročila vodilnih funkcionarjev o delu Gasilske zveze so bila zelo izčrpana. Vse delo obč. Gasilske zveze na Jesenicah je vodil upravni odbor. Več posameznih društev se je združilo v zvezo. Sedaj je vanjo vključenih 16 društev v okviru komune Jesenice. V društvih deluje več kot 200 članov, med njimi 760 aktivnih. Imajo tudi nekaj mladine, vendar premalo. Z raznimi tekočino in politično znanje. Imeli so tudi podčastniški tečaj ter več praktičnih vaj.

V Čezsoči bi radi imeli vodovod

Nedaleč od Bovca, 2,5 km stran, leži partizanska vas Čezsoča. Mnogi partizani so dobili v tej vasi hrano in toplo posteljo. Kdo ne pozna partizanskega junaka Ferda Kravanja — »Ščurka Škaljara«. Včasih pa si tudi sedaj po vojni prizadevajo, da bi nadaljevali to, kar so med vojno začeli. Vas šteje 151 hišnih števil. Tu je najbolj razvita živinoreja in poljedelstvo. Kljub vsem prizadevanjem pa vas Čezsoča še sedaj nima vodovoda. Ljudje pijejo talno vodo, ki je ob deževju pomešana z greznico in razno drugo smetjo.

O potrebi po vodovodu je razpravljal svet za komunalne zadeve Obč. Bovec. Bivši tolmarniki okraj je lani prišel za nabavo cevi 3.000.000 din. Obč. Bovec pa nima sredstev, da bi delo nadaljeval. Načrte za vodovod so že poslali v revizijo, niso pa še bili potrjeni. Včasih so pripravili pomliti za delo, da bi le dobili vodovod. Dobra pitna voda je na dnevnem redu vseh sestankov.

L. A.

Pod črto

Popustil je mraz, nastopila je odjuga. S streh kaplja in curja, po cestah in poteh vse bolj rastejo luže.

Včeraj je bilo. Na dolgi, sozračnem ozki cesti se je stopil led. Ljudje, ki so hiteli iz službe, so se izogibali lužam, prav tako pa pazili, da ne bi stopili pod kak curek snežnice, ki je tu in tam pridno žuborel po stregah in čez nepopravljene strešne žlebove.

Po cesti je drvel kamion. Ni se zmenil za pešce, ki so se stiskali k zidu. Drvel je in izpod koles mu je brizgala umazana voda na vse strani. Kdor je mogel, se je umaknil v hišno vežo, po drugih pa je neumljeno padala rjavkasta voda.

Nato je pripeljal osební avtomobil. Drvel je in drvel. Ni se zmenil za to, da je cesta polna vode in da po pločnikih hodijo ljudje. Vozniku ni bilo mar, da meče umazano pešcem kar do glave, ni mu bilo mar jeze ljudi.

Nisem se čudil pešcu, ki je požugal za avtomobilom in se pridružil, da mu bo razbil steklo na oknih, hkrati pa tudi šoferju omajal zobe.

Ne bilo bi primerno, da bi s temi brezsrčnimi ljudmi začeli tako obračunavati. Nujno pa je vsekakor, da vozniki spremene svoj odnos do pešcev.

Ne vem sicer, če obstaja kak paragraf pri nas, ki prepoveduje voznikom, da bi z blatno in vodo obmetavali pešce. Toda naj tak predpis bo ali ne, na vsak način je treba razmere na naših cestah spremeniti.

Se tako nujna vožnja nikogar ne opravičuje, da bi drugi morali zaradi tega hoditi v blatnih, umazanih ruknjah in oblekah. Večina pa ne gre niti za nujne vožnje, vsaj tako lahko sodiš, ko si ogledaš voznike in njihove sosednike.

Upam, da bodo vozniki sami uvideli, da tako res ne more iti več naprej. Če tega morda ne bi mogli, bi jim priporočal, da se sami postavijo na kak pločnik in tako občutijo sladkosti pešca.

Pri nas je prvo človek. Kot je treba na cestah skrbeti za njegovo varnost, tako mu moramo tudi omogočiti, da bo lahko normalno hodil po pločnikih, ne pa da se bo iz strahu neprestano oziral, od kod se bo pripodil kak avto.

Ce lepa beseda ne bo zalegla, bo treba pač pešce drgniti zaščititi. Prepričan sem, da nam bodo šli naši prometni organi pri tem na roko. Tak bi običajni tudi po nekaterih drugih državah.

Mnenja sem, da se glede tega strinjamo in pešci in vsi pošteno vozniki. Če pa to ni res, povzamim v kakem vremenu preveč večjo motorizacijo.

N.

To in ono IZ DOMOVINE

Sklepi skupščine Zveznega zavoda za socialno zavarovanje. Skupščina Zveznega zavoda za socialno zavarovanje je sprejela sklep o pavšalnem vsotah za povračilo škode zaradi trajnih denarnih davkov, odlok o pavšalnem prispevku za socialno zavarovanje gospodinjstvih pomočnik in odlok o pavšalnem prispevku za socialno zavarovanje hišnikov. Mesečni pavšalni prispevek je za gospodinjstve pomočnike 1000 dinarjev, za vsota plače ni večja kakor 4000 din mesečno. Za tiste gospodinjstve pomočnike, ki imajo nad 4000 dinarjev plače na mesec, se bo prispevek zvišal za 125 dinarjev mesečno na vsakih novih 500 dinarjev, tako da bo najvišji znesek 1500 dinarjev mesečno. Od 1. marca dalje je uveden tudi pavšalni prispevek za socialno zavarovanje hišnikov. Za hišnike, ki delajo poln delovni čas, bo treba plačati 2500 dinarjev mesečno, medtem ko bo za tiste, ki so zaposleni samo polovico delovnega časa, znašal prispevek 800 dinarjev mesečno, za hišnike pa, ki delajo manj kakor polovico delovnega časa, znaša prispevek 200 dinarjev.

Odloki MLO Beograda. Mestni ljudski odbor Beograda je sprejel na svoji seji odloke o poslovnih prostorih, o fondu za kreditiranje stanovanjske izgradnje in o uveljavljanju nove stanovanjske tarife. Po tej tarifi se bo celotna stanovanjska najemnina vsa mesta povečala za 50 odstotkov. To zvišanje najemnine bo veljalo od 1. marca letos dalje.

Mednarodni kongres meteorologov bo v Dubrovniku. Drugi Kongres Svetovne meteorološke organizacije za Evropo bo od 12. do 25. marca. Med vprašanji, o katerih bodo razpravljali, je zlasti pomemben predlog programa za mednarodno geofizično leto.

Velike možnosti za razširitev gojenja naglo rastočih gozdov. V Beogradu je bil prvi sestanek nedavno osnovane Jugoslovanske nacionalne komisije za toplot. Naloga to komisije je predvsem uveljaviti sodelovanje z državnimi in drugimi organi glede gojenja in izkoriščanja toplotnih gozdov. Teh gozdov ima komaj 27.000 ha, medtem ko bi jih lahko gojili na kakih 150.000 ha.

Pri tovarni elektrod in feroleguri v Črnci pri Šibeniku grade nove objekte, da bodo povečali proizvodnjo ferolegit in elektrod. Lani so povečali proizvodnjo amornih elektrod za 40 odstotkov in amornih mase za 34 odstotkov. Skupaj pa so izdelali za potrebe naših metalurških obratov 6800 ton amornih elektrod in mase. V novih obratih bodo začeli tudi proizvodnjo grafitnih elektrod, ki jih potrebujejo železarne za pridobivanje elektrode. Zdjaj moramo vse grafitne elektrode uvažati, in sicer letno okrog 1000 ton. V vrednosti štiri sto tisoč dolarjev. Ko bodo v podjetju osvojili proizvodnjo grafitnih elektrod, bo odpadla potreba uvoza.

Predlog za prisilno upravo pri podjetju za promet s kožami »Konjuh«. Gospodarski svet Ljudskega odbora okraja Beograd je na svoji zadnji seji sklenil predlagati uvedbo prisilne uprave pri podjetju »Konjuh«. Pri tem podjetju, ki je zadnja leta s svojim poslovanjem povzročilo precej zmede na jugoslovanskem trgu s surovimi kožami, je finančna inspekcija ugotovila mnoge nepravilnosti, zaradi katerih bi moralo podjetje izkazati izgubo okrog 65 milijonov din. Hkrati je gospodarski svet predlagal postopek, da se ugotovi kazenska odgovornost zaradi okodovanja skupnosti.

17 litrov krvi je dal. — Enkrat na mesec potuje Prospekt Barbarid iz Hvara v Split, kjer mu odvzamejo v splošni bolnišnici pol litra krvi. V Barbaricid krvi je tudi do 8,5 milijona krvnih teles, medtem ko jih ima kri normalnega človeka po navadi okoli 4,5 milijona.

Lani smo pridobili 53 milijonov litrov vina. — Naši vinogradi so do slesaj samo leta 1951 pridobili več prirodnih vin kakor lani. Nasprotno letu 1954 se je pridelek vina lani povečal za 87 %.

Debatni klub v Liki. — Okrajni odbor SZDL v Gospiću je nedavno organiziral debatni klub, v katerem razpravljajo o teoretičnih postavkah marksizma-leninizma in dialektičnega materializma. V njem je kakih 50 političnih in javnih delavcev iz okrajnih in mestnih ustanov v Gospiću. V klubu se sestajajo dvakrat na mesec.

NOVOSTI NA KNJIŽNI POLICI

KORENINE Dobrice Čosića

OB SLOVENSKI IZDAJI

Čosićev drugi roman »Korenine«, nagrajen kot najboljši jugoslovanski literarno delo v letu 1954, terja našo pozornost, priznanje in razmišljanje iz več vzrokov: zaradi epske razsežnosti in monumentalnosti fabule, dramatičnosti in tragičnosti, ideje, močnega upodobljenih junakov in ne nazadnje zaradi načina pisanja, v katerem je opaziti pozitivne tendence sodobnega romana. Avtor partizanskega romana »Daleč je sonce« je s tem delom znova in še v večji meri presenetil jugoslovansko javnost in se povzpeli med najvidnejše predstavnike sodobne jugoslovanske proze. Ob izidu je knjiga žela nedeljeno priznanje kritike in bralcev. Po dobrem letu smo jo dobili v slovenskem prevodu.

Značilnosti Čosićevega romana: Fabula: Dobrica Čosić se je lotil pisanja svojega drugega romana brez konvencionalnega shematičiranja, poenostavljanja in folkloriziranja, kot je običaj v kmečki literaturi. Zagrabil je v srbiško elementarnosti nekdanjega življenja primitivne vasi, primarnih strasti in nagonov ljudi, v korenine, iz katerih je zrasla meščanska Srbija. Prikazuje eno poglavje zgodovine Srbije v drugi polovici 19. stoletja pod Milanom Obrenovićem, zgodovino, zanimivo in bučno zaradi velikih, usodnih prenikov tako političnih kot socioloških. Da se razumemo: to ni zgodovinski roman. Čosić, kot pravi sam, ni imel namena pisati zgodovinskega dela in ne kronike. V romanu je ob dramatični usodi kmečke družine Katićev prikazal nastajanje meščanske Srbije, nje-

ne muke in njeno rast. Mučno, bolešno porajanje nove družbe in Srbije, v kateri mora vsaka mati roditi po pet moških otrok, da ne ostane hiša prazna, zasledimo že v simbolično opisani obupni vnetosti starega Katića in njegovega mlajšega sina Djordja, da obnovita družino in podaljšata rod. Rezultat je presenetljivo tragičen: ponosni, veljaški radikalski prvak Ačim Katić se vrne iz zapora ob Pašičevi kapitulaciji pred vladno, življenjsko in moralno pobit k sinu, katerega ni nikoli maral in k vnuku Adamu, ki ni njegov vnuak, saj mu ga je medtem umrla snaha rodila z bajtarjem Tolom. Stari Katić se oklene tega edinega bitja, ki mu je še ostalo, oklene z vso voljo poraženega, da mu tako ostane vsaj nekaj od življenja, proti kateremu je kakor proti deroči reki kot posameznik brez moči. Dobil je naslednika, a

Pisatelj Dobrica Čosić

v tem se meša kri gospodarja in hlapca. Poraz? Stihijna nujnost? In končno, kaj bo z Adamom? Ga bo pisatelj nadaljeval? To je namreč prva knjiga nameravane pisateljeve trilogije o Srbiji.

Dramatičnost: Čosić je imenoval svoj roman v neki izjavi psihološko dramo. Tudi v izjavi za »Ljudsko pravico« govori, da je nagnjen k dojemanju tragičnega in dramatičnega. Privlačili so ga

dramski konflikti in sami rodolini Katićev, saj je prav na tej tragični dramatičnosti zgrajen ves roman. Tako odnos Ačima do obeh sinov, Vukašina, ki se mu izneveri in prestopi k političnim nasprotnikom, in slabiča Djordja, ki mu je bil že od nekdaj tuj. Te konflikte podkrepljuje glavna tema borbe za podajanje rodu. v dramatičnem jedru romana pa sta jalovi Djordje in njegova žena Simka, njune borbe, muke, krivde in nekrivde. Problem Djordjeve neplodnosti in Simkine ženskosti, zdravja in polnosti, nasprotja in boji, ki se nujno iz tega porajajo z ljubosumjem, sovraštvom in nečloveškim ravnanjem, je Čosić postavil z vso ostrino in temu posvetil največ, morda celo preveč prostora. Treba pa je pibiti, da ti dramatični konflikti izbijajo iz narav samih junakov, iz prvinskih nagonov njihove krvi. Tej notranji drami Simka-Djordje in zunanji Ačima Katića stoji v ozadju Vukašin, odpadel list, Luka Prišlec — Ačimov oče, Kata, njegova hajduška mati, učitelj Andra, bajtar Tola in mračna oseba kronista koljasa Nikole, ki po Simkini smrti odide v Moravo. Imeniten v svoji mračnosti in nejasnosti kakor v svoji zatajevanji ljubezni do Simke je Nikola, ki z ostalimi dobro poznanja atmosfero dobe in časa.

Ideja dela: To bi se dalo poznati iz znanim Cankarjevim stavkom: »In mi smo vnuki svojih dedov«. Čosić pa je sam o tem izjavil: »Trudim se, da bi vzpostavil neko kontinuiteto med generacijami, da bi prišlo v usodo ljudi, na kosteh katerih mi, njihovi potomci, zidamo svoje vratolomne zgradbe.« Ali drugače rečeno: Če hočes spoznati sebe in svoj čas, je treba najprej spoznati svoje dede, vse one, kar smo od njih podedovali. Tu so prave korenine tudi današnjega časa, vseh nas in naroda kot takega. Kajti ne začenja in ne konča se življenje z nami. Čosićeva namera, objasniti današnjo generacijo z opisom in prikazom prednikov, nikakor ni nova, saj jo srečujemo tudi pri drugih pisateljih, je pa povsem uspešna, saj je v slikanju družine Katićev, v njihovih notranjih dramah in nasprotjih prikazal začetek življenja naroda, dal pesniško in umetniško dognano podobo dobe, brez katere si tudi današnje ni mogoče zamisliti. S pomočjo glavnih junakov, ki so — mimogrede rečeno — živo in plastično opisani, mu je uspelo prikazati mračne stihijske sile, ki so besnele v kmečkih rodbinah in v vaškem življenju v času, ko so v nemirni Obrenovićevi Srbiji besneli kmečki upori. Zlasti izstopa iz romana monumentalna oseba Ačima Katića in drama Djordja in Simke.

Slog: Tudi po slogu avtorja romana »Daleč je sonce« v tej knjigi ni prepoznati. Napisal je roman v novem izvirnem stilu, ki mu je dopuščal čim bolj osveteliti svoje junake in podati snov čim bolj sveže, plastično in verjetneje. V veliki meri se je okoristil z novimi prijemi, ki jih poznamo od Faulknerja in drugih, po drugi strani pa se s pridom uči pri sovjetskih pisateljih Leonovu in Solohovu. Tekst je ves prepleten z notranjimi monologi in dialogi, v pravi trenutku se vrača v preteklost, da je podoba človeka, ki

je tisti trenutek pred nami, še bolj plastična in monumentalna. In končno: stavki! Čosić je skrbno tehtal in izbiral besede, njegov jezik je svež in v tekst vnaša kopico novih originalnih metafor, ki jih povprečen pisatelj v teh zvezah sploh ne bi iskal. In še to: jedrat je, zgoščen in — sodoben. Saj si ni mogoče zamisliti tega romana, napisanega na pr. v naši jurčičevski tehniki, ki jo še danes tako s pridom, a brez potrebe uporabljamo. Tu se človeku nehote vsiljujejo primerjave s slovensko prozo. Ne samo, da take elementarne epike ne premoremo — nekaj takih ljudi je upodobil pri nas samo Voranc in še to v krajših tekstih — še več: razvoj jugoslovanske proze z najboljšimi njenimi predstavniki, kot so prav Čosić, Davičo, Božić, Marinković, Kaleb kaže velike prednosti njihovega pisanja pred našim. Tudi o teh stvareh bo treba še temeljito razmisliti in, če se le da, tudi kaj ukreniti.

»Korenine« je skrbno, s posluhom za Čosićev slog prevedel Janez Gradisnik. Roman je izdal Cankarjeva založba v Ljubljani.

TONE PAVČEK

IZ NAŠIH KINODVORAN

»Pot prijateljstva«

Zadnje državniško potovanje maršala Tita v Etiopijo in Egipt je spremljalo, kot na vseh njegovih dosedanjih potovanjih, budno oko filmske kamere. Tako lahko gledamo v naših kinematografih odraz činstvovalj obeh afriških narodov do predsednika republike, ob priliki njegovega obiska v teh deželah.

Snemalca Filmskih novosti Stevan Labudović in Dragan Mitrović sta iz celotnega posnetega materiala napravila celovečeren film, ki sta ga sicer razdelila v dva dela, vendar pa kljub temu oba dela skupaj tvorita zaključeno in zaokroženo celoto. Prvi, 1400 m dolgi del prikazuje odhod predsednika Tita iz domovine, ter njegov obisk in slovo od Etiopije. V drugem delu pa vidimo obisk maršala v Egiptu, ter njegov prihod v domovino. Vendar pa »Pot prijateljstva« ni zgolj dokumentarni film, temveč je tudi zelo uspešna filmska reportaža o obeh omenjenih deželah, ki bo nedvomno odigrala precejšnja poli-

tično in kulturno vlogo, kajti mimo maršalovih srečanj z vodilnimi osebnostmi etiopskega in egiptiškega političnega in javnega življenja, je film prikazal tudi kulturne spomenike, način življenja in druge značilnosti obeh narodov. Po tem filmu zunanji izgled Etiopije in Egipta za naše gledalce ne bo več samo eksotična atrakcija, temveč bo vzbudivši v njih željo za še globljim spoznanjem političnega, kulturnega in družbenega življenja obeh afriških držav.

Kot celota bo film ostal v zgodovini jugoslovanske kinematografije zapisan ne samo kot pomemben primer političnega in kulturnega poslanstva filma, temveč tudi kot primer tehnično zelo solidno izdelanega filma iz serije »filmov o potovanjih«, ki jih po vsem svetu vedno bolj cenijo.

Te dni so v SZ dokončali nekaj novih umetniških filmov. Kijeviski »Kinostudio« je dokončal film »Matki« po romanu Maksima Gorkoga. Film je režiral M. Donski. V studiu »Maksim Gorki« je mladi režiser Rostocki dokončal film iz kolhoznega življenja »Zemlja in ljudje«. Scenarij je napisal mladi književnik Trejpolski.

So režiserji, katerih ime je jamstvo za kvaliteto njihovih filmov. Eden izmed teh je tudi Fred Zinnemann. Maršiko se bo še spomnil njegovih filmov »Točno opoldne«, »Tereza«, »Sedmi križ«, medtem ko je pred tremi leti ponovno zablzel s filmom »Od tod do večnosti«.

Marko Kršmanović: Kompozicija (mozak)

RAZGLEDI PO SVETU

KOMISIJA ZA KULTURNE STIKE S TUJINO razpisuje natečaj za štipendije

ki bodo podeljene 1956/57 za specializacijo v naslednjih državah:

Štipendija francoske vlade:

a) za osem mesečno specializacijo v Franciji v katerikoli stroki;
b) za dvomesečni poletni tečaj francoskega jezika v Grenobleu (v poštven pridejo samo srednješolski profesorji francoščine).

Štipendija avstrijske vlade:

za osem mesečno specializacijo v Avstriji s področja medicine, gozdarstva, rudarstva in nemščine.

Štipendija vlade ZSSR:

za specializacijo v SZ v katerikoli stroki za 1 šolsko leto.

Štipendija vlade Burmanske unije:

za dvoletno proučevanje burmanskega jezika, književnosti in zgodovine.

Pravico do sodelovanja na natečaju imajo mlajši znanstveni delavci in asistenti naših univerz ter znanstvenih ustanov, ki se ukvarjajo z znanstvenim delom in jim je specializacija potrebna, da bi poglobili svoje znanstvene študije, kakor tudi mlajši, izrazito nadarjeni umetniki, ki so končali katero izmed umetniških akademij.

Udeleženci natečaja ne smejo biti starejši od 35 let in morajo obvladati jezik dežele, v katero nameravajo iti (za Burmo je potrebno znanje angleščine). Jezikovno znanje bo preverila posebna komisija.

Prošnje morajo vsebovati obširne življenjepisne podatke, šolske kvalifikacije, seznam objavljenih del oziroma strokovnih člankov, točen naslov, podatke o prejšnjem bivanju v tujini, zelo obširno pojasnjen predmet specializacije in po možnosti ime kraja, ustanove in profesorja, pri katerem se želi specializirati.

Prošnji, taksirani s 30 din, je treba priložiti: soglasje ustanove, da se lahko udeležijo natečaja, potrdilo o znanju jezika in dve fotografiji, ki nista starejši več ko leto dni.

Prošnje je treba predložiti svetov za prosveto, znanost in kulturo ljudskih republik. Osebe, zaposlene v zveznih ustanovah, bodo prošnjo predložile neposredno komisiji za kulturne stike s tujino, Beograd, Birtaninova 6/IV, Oddelek za študij in specializacijo v inozemstvu.

Osebe, ki bodo izbrane za koristnike štipendij, bodo naknadno predložile ostale potrebne dokumente.

Prošnje bomo sprejemali do vključno 15. marca 1956. Nepopolne prijave kakor tudi tiste, ki bodo prišle po določenem roku, ne bodo prišle v poštev. Komisija za kulturne stike s tujino se ne zavezuje, da bo vrnila predložene dokumente.

(IZ KOMISIJE ZA KULTURNE STIKE S TUJINO)

»Lepotica za milijon dolarjev«

Medtem, ko za marsikatero filmsko plažo producentom ni bilo troba soči pregledbo v žep, pa je bilo pri tem filmu ravno obratno, ker je — kot v vseh filmih Esther Williamsove do sedaj — njegovo glavno orodje prav razkošnost. In vendar nas tudi »Lepotica za milijon dolarjev« ne more zadovoljiti, iz čisto preprostega razloga, ker smo ljudje takšna bitja, da želimo videti kaj boljšega, še enkrat vidimo nekaj drugega. Pri filmih Esther Williamsove pa je ravno obratno. Njen prvi film, ki smo ga videli pri nas, »Ples na vodi«, je bil primer uspešnega zabavnega filma, drugi je že precej zastajal za prvim, tretji je bil že povsem nezanimiv, vseh nadaljnjih pa smo bili do grla siti. Tudi v tem filmu gre same za ponavljanje istega, kar smo že nekoč videli v boljši izdaji.

»Nasilje«

ki ga bomo kmalu videli tudi pri nas. V vseh teh filmih je Zinnemann pokazal, da dobro obvlada režijsko umetnost, in da je obenem izrazit umetnik — realist, da se izdaja iz vrst standardnega Hollywooda podrejenih ljudi.

»Nasilje«, ki ga zdaj gledamo v Ljubljani, po pomembnosti in kvaliteti ne dosega zgornj omenjenih Zinnemannovih filmov, za kar pa je treba iskati vzroke izključno v scenariju. Problem, ki se ga film dotakne, je precej neobičajen in zelo zanimiv. Gre za problem izdaje: ali je glavni junak, v zasebnem življenju povprečen ameriški intelektualce, ki je v nemškem ujetništvu izdal nacistom skoraj brezumni načrt za pobeg svojih tovaršev, morda, da jim bo na ta način rešil življenje, izdajalec ali ne. Nemci so mu sicer dali častno besedo, da se tistim, ki bodo skušali pobegniti, ne bo nič zgodilo, vendar pa te obljube niso držali. Ali je smel verjeti tej obljubi? Povrh tega pa je za to dejanje dobil še hrano, ki jo je — kot sam prizna svoji ženi — jedel.

Kot je razvidno že iz tega problema, bi zahteval le-ta zelo poglobljeno in skrbno psihološko obdelavo, kajti notranje dogajanje v glavni osebnosti bi moralo biti tisto, ki bi dajalo filmu osnovni ton. Film se sicer zelo lepo začne in nakazani problem je usmerjen na pravo pot. Prav tam pa, kjer bi scenarist moral začeti podrobno analizirati duševnost glavnega akterja in tudi jasneje povedati, ali je kriv ali ni, pa ta prvotno nakazani problem obledi oziroma postane postranskega značaja, ker se težišče prenese na zunanje dogajanje: na preganjanje in željo po maščevanju v obliki preživetega vojnega sovraštva — ujetništva. Pa tudi če film spregledamo to slabost, še vedno preostanejo tipizirani rekviziti, značilni za kriminalke serijske proizvodnje, kajti zgodba se od polovice filma naprej dogaja v ameriskem gangstrskem podzemlju. Vendar pa utegnela filma njegova izredna dramatičnost — kajti gre za zasluga, da film pritegne gledalčovo pozornost — ter precejšnjo sugestivnost v marsikaterih obliki dvigniti ceno.

Tista dovršenost Zinnemannovih filmov, o kateri smo govorili v uvodu, velja tokrat samo za režijsko in igralško stran filma. Prav tema dvema odlikama se je treba zavedati, da je film tudi tak, kakršne je, z vsemi pomanjkljivostmi za naš trenutno tako revni spored — prijetno doživeti.

»Na daljnem severu«

V filmskih revijah zahodnih držav posvečajo kritiki ocenam takega filma pet ali kvečjemu deset vrstic in tako film uvrstijo na rep svojega vsakotredenskega prikaza o novih filmih. Zakaj? Ker je pustolovski film in ker kritiki po navadi nimajo pravega razumevanja za to filmsko vrsto? Nel zato, ker je »Na daljnem severu« po svojem, od producentov vnaprej določenem proračunu tretjeverstni film in so temu primerne tudi njegove kvalitete. Podobne filme predvajajo v tujini le po predmetnih kinematografih, iz gornjega se najlepše vidi, s kakim poceni blagom nas oskrbujejo filmski uvozniki. Nihe nam takih filmov ne vsiljuje. Bolj priljubljeno bi morali izbirati in namesto treh tretjeverstnih, naj bi kupili raje en dober pustolovski film.

Kaj je v filmu takega — izvzeti niso niti naravni barvni posnetki, ker je mednje večkrat vrinjena hitro opazljiva kulisa iz lepene — da bi zaslužili dve uri našega prostega časa? Nič! Vsaka beseda in vsaka scena deluje neverjetno in nepreprijljivo, skonstruirano in kar pošastno — Curwood nič ne pomaga.

Pomembna novost

Tehnični vodja podjetja Elektro Gorica je izdelal načrte za nov način izdelave konstrukcij za daljnovode: namesto železa je vsa vrhinja oprema električnega droga iz lesa. — Po novem načinu so že postavili nekaj drogov z ustreznimi inštalacijami, zgradili pa bodo tudi 5 km dolg poskusni daljnovod Kromberk—Grgar.

Električni drogovci z leseno vrhjnjo opremo po novem načinu nad Banjščicami pri Čepovanu

v jugoslovanskem elektrogospodarstvu

Nova Gorica,
konec februarja

Naši delovni ljudje so v teh nekaj letih po vojni dosegli tako veličastne uspehe v premagovanju gospodarske in tehnične zaostalosti svoje domovine, da je takih rezultatov ustvarjalne iniciative in prizadevnosti zaslediti malo v zgodovini. Na vseh področjih našega življenja, v kmetijstvu, industriji in drugod, skoraj ni kraja in naselja, kjer ne bi po osvoboditvi slavili te ali one, večje ali manjše delovne zmage.

Tudi v elektrogospodarstvu smo dosegli veliko, mnogo več kot prej v vseh letih stare Jugoslavije. Z izgradnjo novih hidrocentral smo premagali grobo elementarnost in si podredili nebrzdano stihijo jugoslovanskih vod, ki tečejo tako in dajejo toliko »belega zlata« kot hočejo naši ljudje. Naglo je narasla količina elektrike, ki jo proizvajajo ti novi giganti našega gospodarstva, mnogo pa je še nalog, ki čakajo naš in bodoče rodove na tem področju.

V svetu je znan nov način izdelave vrhnje opreme (konzol) za električne daljnovode. Namesto železa je glavna in edina surovina les. Uporaba lesa namesto kovine tudi v elektrogospodarstvu ima več prednosti, o katerih bo govora pozneje. Na pobudo ing. Vekoslava Korošca, direktorja Elektrogospodarske skupnosti LRS, je tehnični vodja podjetja za prenos in razdelje-

vanje električne energije Elektro Gorica v Novi Gorici tov. Peter Kranjc začel premišljevati, kako bi ta nov postopek bilo mogoče uporabiti tudi pri nas. Podjetje je po njegovi zamisli in načrtih ter s sodelovanjem ostalih uslužbencev postavilo dva električna drogovca z leseno vrhjnjo opremo v Trnovem pri Čepovanu. Izdelal je tudi že potrebne načrte in ostalo tehnično dokumentacijo za poskusni pet kilometrov dolg daljnovod jakosti 10 kilovoltov na relaciji Kromberk—Grgar.

Obnovljena rajonska zgradba za pogonsko vozlišče za slovenski Kras v Biljah v spodnji Vipavski dolini

Predvideni daljnovod bi glede na pestro in raznoliko zemljepisno strukturo tekel skozi kraje z različnimi vre-

menjskimi razmerami; od Kromberka, kjer imajo lepo toplo vreme, prek bližnjih gričev, kjer je dostikrat hladno in deževno vreme, do planote nad Grgarjem, kjer imajo že zgodaj sneg z močno, skoraj kraško burjo in nizkimi temperaturami. Učinkovitost poskusnega daljnovoda v različnih vremenskih razmerah, njegovo pogonsko pripravljenost in druga strokovna in ostala svojstva bi lahko na tem terenu bilo mogoče najlažje in tudi zanimivo spremljati.

Predračun izdatkov za izgradnjo daljnovoda z uporabo

železa. Nekaj pa bi prihranili tudi zaradi manjše uporabe delovne sile. Gradnjo daljnovoda, ki bo edini te vrste v Jugoslaviji in eden redkih v Evropi, bodo bržčas finansirali iz posebnega zveznega sklada za pospeševanje in napredek elektrogospodarstva.

In sedaj nekaj o prednostih novega načina gradnje daljnovodov. Kot omenjeno je vsa vrhinja oprema drogov in torej daljnovodov iz lesa. Stroški gradnje so precej manjši, toda to z vidikov elektrogospodarstva ni glavna in največja prednost. Bistvo je v večjem izolacijskem svojstvu lesa, kar povečuje splošno pogonsko pripravljenost daljnovoda in olajšuje morebitna popravila. Spričo bolj enostavnega razporeda električnega omrežja in posameznih faz (namesto navpičnega razporeda kot pri železni opremi, je tu razpored žic vodoraven) so mogoča popravila, ne da bi tok odklopili.

Drogovi so lahko precej krajši, ker so vse faze v eni višini, kar olajšuje tudi izkop terena in postavljanje drogov. Celotno električno opremo je mogoče serijsko izdelovati in se na terenu samo montirati. — Daljnovode z leseno vrhjnjo opremo gradijo sedaj samo v ZDA in Sovjetski zvezi in morda še v kateri državi. Spričo številnih in očitnih prednosti, ki smo jih navedli, je upati, da se bo gradnja takih daljnovodov kmalu razširila tudi v jugoslovanskem elektrogospodarstvu.

SEMINAR IN SKUPŠČINA NOGOMETNIH TRENERJEV

Za napredek slovenskega nogometa

Precej mrazlo je bilo v soboto popoldne, ko smo šli na lov za nogometaši na stadion ob Titovi cesti. Za nogometaši — sredi zime? Nekoliko neobičajno, mar ne?

In vendar — bili smo med nogometaši oziroma med njihovimi vzgojitelji, nogometnimi trenerji. Igrišče je še precej zameženo, za tekne prav gotovo ne najprimernejše. Nogometni trenerji pa se snega niso ustrašili, ker so se zbrali na najzanimivejšem delu tridnevnega seminarja, na praktičnem delu treninga, kjer jim je znani nogometni strokovnjak in trener Bruno Knežević iz Zagreba prikazal osnovne elemente treninga, kar so vsi zbrani udeleženci seminarja spremljali z velikim interesom. Dve uri je trajal ta trening, ob koncu pa so se trenerji še o mnogomestnih pogovorjati, kar so ta dan zvedeli novega.

Seminar je bil nasploh zelo pester. Ze isti dan dopoldne smo sledili zanimivemu predavanju tov. Kneževića o taktiki nogometne igre. Predavatelj je razlagal način igre Madžarov in Južnoamerikancev ter razliko med obema nacinoma. Na demonstracijski tabli je nazorno pokazal, kako Madžari dosegajo tako vidne uspehe. Njihov nogomet je moderen, pa enostaven in seveda učinkovit, kar pri južnoamerikancih ni navada.

Poslušalci so se zelo zadovoljivo izražali o takšnem načinu predavanja in so dejali, da so od tega dne imeli največ koristi.

Kaj pa ostale dneve? Prvi dan je bil za vse udeležence — bilo jih je približno 20 — nekako slovesen. Zastopniki NZS so pozdravili vse navzoče in jim obljubili vso pomoč, za uvod sta jim predaval prof. Stepišnik o liku nogometaša oziroma o njegovi vzgoji ter dr. Šef o zdravstveni kontroli igralcev.

Tudi naslednji dan je bil posvečen predavanjem — o pravilih nogometne igre in o tehniki nogometa, popoldne pa so udeleženci seminarja iz Arandjelovca igrali.

In uspeh seminarja? Kljub kratkemu času trajanja — seminar je bil namreč nekoliko prekratek — so bili vsi udeleženci zelo zadovoljni, saj so precej pridobili. Izrazili so željo, da bi do takšnih seminarjev še večkrat prišlo. Pa to tudi drži — ta seminar je pokazal, da lahko naši trenerji in inštruktorji mnogo pridobijo za vzgojo nogometašev v svojih klubih.

TRENERSKA ORGANIZACIJA NAPREDUJE!

Ob zaključku seminarja je bila redna letna skupščina zveze nogometnih trenerjev Slovenije. Pač običajen obratun dela, bo morda kdo rekel. Pa ni tako. Letošnja skupščina je bila zanimiva in stvarna, pravi odraz dela trenerske organizacije. Ugotovili smo lahko, da ta organizacija iz leta v leto vidneje napreduje. Še lani smo opazili precejšnjo razrahljanost v organizacijskem pogledu. Tega leta ni več. Trenerska organizacija se krepi — v svojem delu in tudi številčno. Sedaj šteje že okrog 60 registriranih trenerjev in inštruktorjev. Mnogo jih je še neorganiziranih in jih bo torej treba vključiti, precej pa jih je prav lani z uspehom opravilo trenerski oz. inštruktorski izpit in sedaj marljivo delajo v svojih klubih. Njihovo delo na terenu kaže že uspeh. Precej zaslug za to ima Nogometna zveza Slovenije, ki je nudila trenerski organizaciji finančno in moralno podporo. To je našim nogometnim trenerjem dalo še več vzpodbude za nadaljnje delo — in od tod uspehi. Dobre stiske so vzpostavili s sodniško organizacijo, le v klubih povsod ne naletijo na pravo razumevanje.

Kot kaže, se je ta najmlajša nogometna organizacija v Sloveniji že precej ustalila in postavlja na trdne noge. Kajti zasledili smo tako pri odborniki kot pri članih mnogo samoiniciative, kar je dokaz dobrega dela.

Novemu odboru, ki mu spet prede-

Bruno Knežević razlaga slovenskim trenerjem posamezne elemente igre z žogo

praktično obdelali razne sisteme treniranja v trening-lopi na stadionu v Ljubljani in v telovadnici na Taboru, kjer so imeli vadbo z medicinsko žogo, in na duje tov. Janez Pišek, in trenerski organizaciji želimo še naprej uspešno delovanje pri razvoju in napredku slovenskega nogometa.

XI. DRŽAVNO ŠAHOVSKO PRVENSTVO

Na vrhu brez sprememb

Skopje, 27. febr. — Davi so se nadaljevale prekinjene partije XII. kola. Pred rednim nadaljevanjem je Djurašević brez borbe predal Jovančeviću prekinjeno partijo iz XI. kola. Prav tako je storil tudi Tomović s prekinjeno partijo proti Jovančeviću iz XII. kola.

Danes popoldne je bil prost dan, XIII. kolo pa bo jutri popoldne. Danes popoldne se je znova nadaljevala prekinjena partija iz XII. kola Tot - Djurašević. Nasprotnika sta napravila še po tri poteze in v popolnem remi položaju sklenila remi v 59. potezi.

KEGLJASKO ŽENSKO PRVENSTVO LRS

Uspeh tekmovalk Gradisa

Ljubljana, 27. febr. Včeraj je bilo po dveh dneh tekmovalnega končnega prvenstva v kegljarstvu za posameznice. Dve tekmovalki iz Gradisa sta v dveh dneh nastopilo dvakrat s po sto lučaji ter skupno v 5800 lučajih podrla 20.428 kegljev. Povprečno torej pride na en nastop 391 kegljev. Kot skoraj vsako prvenstveno tekmovalje se tudi to ni končalo brez presenečenja. Tekmovalka ljubljanske Gradisa Milica Pirč je namreč proti prikačkovani zmaga pred davčeno prvakinjo Francko Erjavc. Tudi tretje mesto je pripadalo članici Gradisa Klemenčević.

Rezultati: Pirč 798 kegljev, Erjavc 767, Klemenčević (vse Gradisa, Ljubljana) 766, Novak (Branik, Maribor) 756, Martelane (Triglav, Kranj) 753, Gradisar (Kladivar, Celje) 752, Knez (Ilirija, Ljubljana) 750, Kokalj (Branik, Maribor) 727, Gorjan (Gradisa, Ljubljana) 724, Rozman (Triglav, Kranj) 722, Sušteršič 720, Kovarik (obe Gorjanci, Novo mesto) 715 itd.

Razvrstitev po XII. kolu: Gligorič, Matanović 8,5, Ivkov, Matulović, Jovančević, Lukič, Djurašević 6, Dajla, Marič 5,5, Rabar 5, Čirič 4,5, Tomović 3, Tot 3.

SAHOVSKO PRVENSTVO DOLENJSKE

Novo mesto, 27. febr. — Na zaključnem turnirju za letošnje šahovsko prvenstvo Dolenjske so danes odigrali X. kolo z naslednjimi izidi: Sitar - Sila 0:1, Kobler - Primc 0:1, inž. Volk - Kranjc 1:0, Vlahovič - Škerlj 0:1, Dokl - Kavšek 1:0, Avsec - Fink 0:1, Mohar - Mestek 0:1.

Stanje na lestvici: Sila (NM) 8,5, inž. Volk (Koč) 7 (2), Škerlj (NM) 6,5 (1), Sitar (NM), Kobler (Crnomet), Primc (NM) 5,5 (Koč) 6 (1), Dokl (MN) 5 (1), Mestek (Koč) 3,5, Fink (NM) 3 (1), Vlahovič (Crn.) 2,5 (1), Kavšek (Stična) 2 (2), Avsec (NM) 2, Kranjc pol točke.

SMUCANJE Slalom na Golovcu

Smučarski klub Krim je že drugi izkoristil snežne razmere in v nedeljo priredil medklubsko tekmovalje v slalomu na Golovcu. Nastopilo je 23 smučarjev. Med člani je zmagal Janec (Enotnost) pred klubskim kolegom Pogončnikom in Verbkom (Olimpija). Pri mladincih je zmagal Bassin (Olimpija), pri članicah pa Strukljeva (Partizan Tabor).

HOKEJ NA LEDU Avstrije spet v Ljubljani

Za zaključek hokejske sezone je HK »Ljubljana« pripravil ljubiteljem hokeja tekmo med Villacher Sportvereinom in »Ljubljano«. Tekma bo v sredo, 29. t. m. ob 19. uri.

»Mislim na tisto, kar se bo zgodilo, ko bo Fentris krenil v napad,« je šepnil Keen. Mislim na to, kako bodo gorela ta stara poslopja...

Po dolgem premoru je Coutts rekel: »Ko bi človek vsaj vedel, kaj mu je storiti...« »Rečem vam, to je treba storiti! Prišli ste za menoj — in predalec. Po tej noči mi nič več ne dolgujete in mi nikdar več ne boste ničesar dolžni.« Nastal je spet nov dolg premor, preden je Coutts vnovič spregovoril:

»Ne, to bi ne bilo prav. Če bom kdaj obrnil tovarišu hrbet, tega ne bom storil v takšnem trenutku, kakršen je tale.« Bilo je ravno toliko svetlo, da je Keen opazil, kako se je Coutts nasmehnil.

»Pojdiva, major,« je rekel Coutts, uničiva sama te lopove.« Nekaj trenutkov kasneje se je Keen začel vzpenjati na streho skladišča, Coutts pa si je utrl pot skozi na pol porušeno okno v prtilišču.

Willy je stal na spodnjem koncu lestev, ki so držale v skrivališče. Dumetrius in Hedy sta bila v skrivališču, vrata pa so bila zaprta. Skozi okno na strehi je prodirla blede svetloba. Dumetrius je pred nekaj minutami splezal skozi to okno, ga zaprl, vendar ga ni pritrtil. Še vedno je sopol od plezanja po strehah. Hedy je slišala, kako je nekaj škalo, zatem pa zvenčanje kozarcev, klopotanje konjaka in šum, ko je Dumetrius pil.

»Spodletelo ti je,« je rekla Hedy. »Mar te to osrečuje?« »Da!« je strastno odgovorila. »Zdaj naposled več. Čemu bi skrivala?«

»Zakaj sem te pustil tako dolgo živeti, Hedy? To bi me morala zdaj vprašati.« »To si storil zavoľj svoje nečimrnosti. Sploh si nisi mogel predstavljati, da se bom zaljubila v Keena, po tistih barikadah pa si spoznal, da sem te samo jaz lahko izdala. In tako ti je preostalo edinole to, da ubiješ Keena, zatem pa se vrneš semkaj in mi poveš, kako si to napravil. Zato si me pustil živeti.«

»Plačali mi bodo še!« je rekel Dumetrius. »Ko nas bodo našli, a to bo kmalu, bodo plačali.« Divje se je zasmel v somračnem skrivališču. »Ce te Keen ljubi, naj pride semkaj, da bi videl, kakšna si mrtva!«

»Vse si izgubil,« je rekla Hedy. »Saj imam tebe.«

»Nimaš me! Ne moreš me kar naprej ustraševati. Z ničimer ne moreš doseči, da bi se te bala! Ne več! Edinole upaš še lahko, da boš čimveč njihovih ljudi potegnil s seboj v smrt. Ti nisi človek, ti si zver in meni je žal edinole to, da sem sploh dopustila, da si se me kdaj dotaknil.«

Stopil je proti njej, otipal njen obraz in jo surovo udaril. »Molči!« je vzklil Dumetrius. Zatem jo je vnovič udaril. »Leži tu in molči. Ko bo Keen dovolj blizu, da te bo lahko slišal, potem boš lahko kričala. A verjemi mi, draga moja, da boš kričala.«

Hedy se je naslonila na stare zaboje, na katere je padla. Sibko se je nasmehnila:

»Pusti me boš živeti, da bi se masčeval. Dan za dnem te je preganjal, zdaj pa, ko te je spravil v past, hoče celo mene izkoristiti.«

»Proti Keenu bom uporabil tudi tebe.« »Ti si šakal,« je rekla Hedy, »in nikdar nisi bil kaj drugega.« Dumetrius je stal pod oknom v strehi in prisluškoval. Stopil je na zaboj, nagnil glavo, da bi ujel zvok, ki ga je, tako se mu je zdelo, slišal. Čez hip je naglo stopil z zaboja, zatislil Hedy z eno roko usta in jo privlekel k vratom v podu.

»Willy!« je tiho poklical Dumetrius. »Pridi sem. Nekdo je na strehi.«

Willy je prišel po lestvah in stopil skozi vrata v podu. »Prisluškuji pri oknu na strehi!«

Šport po svetu

Ali bo Sailer vztrajal?

Avstrijska smučarska zveza se boji, da olimpijski zmagovalci v treh disciplinah, Toni Sailer, ne bi odšel pred mamljivimi ponudbami, s katerimi ga zadržajo z vseh strani. Če bi se to zgodilo, ne bi mogel nastopiti na svetovnem prvenstvu 1956 v Bad Gasteinu. Po svojih uspehih v Cortini je namreč Toni Sailer dobil številne ponudbe. Med drugim mu ponujajo Američani 500 dolarjev na teden kot trenerja v nekem ameriškem zimskem letovišču. Nekaj nemških filmskih tvrdka pa mu ponuja za podpis pogodbe 3.000.000 dinarjev. Doslej je Sailer odbil vse te ponudbe. Vendar pa je že izjavil, da letos ne bo več nastopal na smučarskih tekmovanjih, med drugim na tekmovanju Kandahar, ker nima časa za trening. Nekateri si to razlagajo tako, da bo Sailer vendarle podpisal eno izmed številnih ponudb.

Najvišja ameriška nagrada Dillardu

Znani ameriški tekalec čez zapreke, Ernest Harrison Dillard je bil nagrajen z največjo ameriško športno nagrado, James E. Sullivan, ki jo dodeljuje vsako leto športniku-amaterju, ki z dobrim zgledom in rezultati največ doprineva razvoju športa. Dillard je zmagal na olimpijski leta 1948, v Londonu v teku na 100 m, in leta 1952, v Helsinkih v teku na 110 m čez ovire.

Slučaj Wes Santee ni končan

Vse svet je presenečena doživljenjska prepoved nastopanja ameriškega atletu Wes Santeju, ki je bil eden največjih ameriških upov na 1960 m na prihodnjih olimpijskih igrah. Toda s tem se zadeva Santee ni zaključila. Kaznovani atlet je takoj vložil pritožbo prek svojega advokata, pred dnevi pa je govoril na televiziji in povedal svoje razloge proti odločitvi ameriške atletske zveze A. A. U. Za Santeja se je zavzel tudi republikanski senator iz njegovega rodnega mesta Kansas Cityja, Carlson, ki je dejal, da je odločitev A. A. U. kruta in nepravična.

Z druge strani pa vztraja zveza pri svoji odločitvi. Obvestili so vse prireditelje tekmovanj v dvorani, da bodo izpustili priznanje zveze, če bodo dovolili Santeju nastop. Prav tako je zveza opozorila vse atlete, da bodo takoj izgubili status amaterjev, če bodo nastopili na kakem tekmovanju skupno s Santejem.

Čudna športna morala

Na turneji po Evropi se je argentinski nogometaški klub San Lorenzo pomeril s Southamptonom v Angliji. Na tej tekmi je njihov levi krilec San Filipo napadel znanega angleškega sodnika Ellis, ko ga je le-ta hotel izključiti. Nemirnega igralca je po daljšem prekršku odpravilo z igrišča. Sledilo vodstvo njegovega kluba, ki ga je razen tega kaznovalo s tem, da ga takoj po tekmi pošlje domov. Menda pa so Argentinci hoteli zadovoljiti angleški čut za fairplay: za Angleže je bil incident res nekaj nezasiščenega. Bržkone pa ne za Argentine.

Na prihodnji tekmi je Filipo res moral ostati na klopi, čim pa je San Lorenzo zmagal angleška 11a, so se stvari spremenile. V Franciji je vodstvo kluba menilo, da je dober igralec več vreden kot vsaka športna morala. San Filipo je moral plačati denarno kazen, zato pa je nastopil v naslednji tekmi proti najboljšemu francoskemu klubu Nice. Bil je najboljši igralec, zabil je dva gola, se zmagal in vse je bilo v najlepšem redu.

Pirie spet nastopile

Atlet Gordon Pirie, eden najboljših angleških dolgopravcev, je spet začel teči. Tokrat je tekkel po gasilce, da bi negasili požar, ki ga je Pirie odkril. To poteka je že po pomembni odločitvi. »Achillesove tetive« za nastop na tekališču pa bo vseeno še prepadajo. Sam Pirie je ob tej priložnosti dejal: »Ne nameravam se pojaviti na stezi pred junijem ali julijem.«

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA
Torek, dne 28. februarja: lekarna »Center«. Gosposka ulica 12.
Sreda, dne 29. februarja: lekarna »Tabor«. Trg revolucije 3.

KINO
PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Mojstrovski«.
UDARNIK: Ameriški barvni film: »Pogumen kot Lassie«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Torek, 28. febr. ob 19.30: Bert Brecht: »Gospod Puntilla in njegov hlapec Matti«. Red A.
Sreda, 29. febr. ob 19.30: Hrenkova: »Najlepša roža«. Red LMS-1.

Rodile so: Franciška Haril, 27 let, muškarca — Zlatko; Marija Maruša, 19 let, ženska — Dragana; Lucija Strmeček, 24 let, gospodinja — Romano; Zofija Cigler, 34 let, gospodinja, Vuhred — Danico; Frida Bikovšek, 33 let, gospodinja, Radizelj — Jožica; Ljudmila Cmar, 26 let, gospodinja, Jarenjski vrh — Jožeta; Ivana Mikar, 23 let, namestnica — Rožica; Edija; Marija Debelak, 27 let, profesorica — Strečka; Irena Herić, 40 let, gospodinja, Brosternica — Zorana; Alojzija Dopler, 34 let, pom. delavka — Janeta; Ljudmila Lešnik, 19 let, namestnica — Melko.

Umrli so: Cecilija Repše, 82 let, gospodinja; Sonja Vovod, 16 let, otrok; Neža Sitar, 78 let, gospodinja; Eva Ferš, 77 let, gospodinja; Anton Brenčnik, 81 let, upokojenec; Antonija Jug, 69 let, gospodinja; Martin Kranjc, 65 let, upokojenec; Konrad Zaucer, 68 let, upokojenec; Angela Neuman, 65 let, upokojenka; Antonija Jereb, 66 let, gospodinja.

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE
Torek, 28. febr. ob 18: Ivan Cankar: »Lepa Vida«. II. srednješolski abonma.
Petek, 2. marca ob 18: Ivan Cankar: »Lepa Vida«. I. srednješolski abonma.
Sobota, 3. marca ob 18: Miloš Mikeln: »Atomske bombe ni več«. Izven.

KINO
»UNION«: Ameriški barvni film: »Veselo izkrečevanje«. Predstavi ob 18 in 20.
»DOM«: Ameriški barvni film: »Karnaval v Texasu«. Predstavi ob 18.15 in 20.15.

VESTI IZ PTUJA

KINO
»MESTNI KINO«: Ameriški barvni film: »Dvojno življenje«.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO
»PARK«: Francoski film: »Sužnji«.

DNEVNE NOVICE

POROČILO

Uprave za ceste LRS o prevoznosti cest I. in II. reda z motornimi vozili po stanju dne 27. februarja 1956 ob 10.

Vse ceste I. in II. reda so prevozne za vsa motorna vozila, razen naslednjih prelatov in cestnih odsekov, ki jih preko zime ne orlejo.

Prelazi: Ljubelj, Predil in Vršič. Cestni odseki: Sočanj-Sentvid, Crna, Žiri-Sp. Idrija, Kalce-Hrušica—Col.

Uprava za ceste LRS objavlja dnevno podrobne podatke pri Putniku Ljubljana, pri informacijski službi PTT Ljubljana, tel. št. 08, v Radio Ljubljani in Avto-moto zvezi Slovenije, Ljubljana.

Ostale informacije pri Upravi za ceste LRS, Ljubljana, Beethovnova št. 10, tel. št. 21-069.

Društvo slovenskih skladateljev prosi svoje člane, da se polnoštevilno udeležijo pogreba našega člana in velikega predstavnika slovenske Moderne Marija Kogoj, ki bo danes ob 15.30. uri z Zl.

Fakulteta za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo v Ljubljani obvešča vse slušatelje, da se prične redno predavanja v ponedeljek, 5. marca po urniku. — Dekan.

PUTNIK SLOVENIJA

vas vabi na naslednja potovanja:

RIM — Sedmesevni izlet preko vseh glavnih mest Italije. Na potovanju boste spoznali umetniško bogastvo Firenz, posejani stolp v Pizi, romantično krajino — Prijava ob 13. marca. Posebno opozarjamo, da je na razpolago še nekaj mest v avtobusu.

MILANO — Stridnevni avtobusni izlet na milanski velesesem, ki je poznan kot eden največjih evropskih velosedmov. Ogled Benetk, Padove ter Gardskega jezera. Postanek v Trstu. Prijava ob 31. marca.

PARIZ — Sedmesevni izlet z ogledom vseh zanimivosti Pariza. Med potjo ogled Milana, Lyona, Benetk itd. Nekeje lepote, zanimivosti ter presenečenja boste srečali na tem lepem potovanju v mesecu juniju. Prijava ob 30. aprila.

ATENE — Devetdnevno potovanje, kombinirano z avtobusom in vlakom. Poleg antičnih spomenikov v Atenah bodo izletniki lahko spoznali tudi Solun, Tebe, Skoplje, Ohrid itd. — Prijava ob 22. aprila. Cena 19.900 din.

Udeležite se naših izletov v Budimpešto, Padovo, Graz, Hamburg, Benetke, Trst. Vse informacije in navodila zahtevajte v najbližji poslovalnici PUTNIKA SLOVENIJA!

Učite se tujih jezikov! Interesantom pošljamo brezplačno prvi zvezek dopisnega tečaja angleškega, francoskega oziroma nemškega jezika. Dopisna šola »Univerzala«, Beograd, poštni predal 180.

Koristno in praktično! Interesantom pošljamo brezplačno prvi zvezek dopisnega tečaja: »Sodobna jezika«. »Pravila o lepem vedenju«. »Športna vzgoja«. »Moderni ples«. Dopisna šola »Univerzala«, Beograd, poštni predal 180.

»JELA« kopalna sol ima čudovit učinek na tvoje telo. Krepi živce, destilira in kakor prerojen si po kopeli z »JELA« soljo.

DA ODRANIS MADEŽE

IZ OBLEKE,

UPORABLJAJ LE »CISTEN«.

KONCERTI

Drvi ob 20.30 v Unionski dvorani Beethovnova. Prva in Deveta simfonija za repniki (oranžni) abonma. Dirigira brazilski gost Eleazar de Carvalho, izvajajo solisti Nada Vidmarjeva, Elza Karlovčeva, Miro Brajnik in Zdravko Kovač, orkester in zbor Slovenske filharmonije, ki ga je nastudiral Jože Hanc.

PREDAVANJA

V Klubu kulturnih delavcev bo v petek, 2. marca, ob 20.30 diskusija o kulski reformi. Uvodni referat: prof. Miloš Zanko, predsednik Zveze komisij za reformo šolstva. Razen članov vladno vabljeni vsi pedagoški delavci.

Prirodoslovno društvo v Ljubljani vabi na poljudno-znanstveno predavanje ing. Matjaža Kleindiensta: Slike iz Etiopije. Nad 100 barvnih diapozitivov. Predavanje bo danes ob 20 v Prirodoslovnih predavalnicah Univerze, vhod iz Gosposke ulice.

VESTI IZ KRANJA

PRESERNOVO GLEDALIŠČE
Sreda, 29. febr. ob 16: »Velika beseda«. Zaključena predstava za gimnazijo.

Cetrtek, 1. marca ob 18: S. Lackner: »Se bo atjalo sonce«. Zaključena predstava za tovarno »Iskra« Kranj.
Petek, 2. marca ob 20: »Velika beseda«. Izven.
Nedolija, 4. marca ob 18: »Velika beseda«. Izven in za podeželje.

KINO

»STORŽIČ«: Ob 15 in 21 ameriški barvni film: »Na daljnem severu«. — ob 17 in 19 sovjetski barvni film: »Ana na vratu«.

VESTI Z JESENIC

Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Stanka Rosenstein, Javorniška pot 24.

KINO

»RADIO«: Italijanski film: »Oprosti mi«. Predstavi ob 18 in 20.
»PLAVZ«: Ameriški film: »Dvojbo v džungli«. Predstavi ob 18 in 20.

DRUŠTVO SLOVENSKE SKLADATELJEV JAVLJA V GLOBOKI ŽALOSTI, DA JE 25. FEBRUARJA 1956 PREMINIL NJEGOV ČLAN

MARIJ KOGOJ

SKLADATELJ — PREDSTAVNIK SLOV. MODERNE

VEČNA MU SLAVA!

Čestitka

Juditi Kolman in Jančiju Bašinu žele vsi srečo na njuni življenjski poti družine Kolman, Bašin, Sarkič in Bežan ter prijatelji in znanci.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za torek, 28. februarja
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00—6.20 Dobro jutro, dragi poslušalci! (goster glasbeni spored) — 6.20 Naš predlog za vaš jedilnik — 6.25 Reklame — 6.35 Mali glasbeni mozaič — 7.10—7.30 Glasba za vedro razpoloženje — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.15 Mali dopoldanski koncert — 11.45 Cicibanom — dober dan! (Manica Komanova pripoveduje) — 12.00 Slovenske narodne pesmi — 12.30 Kmečka univerza: Ing. Stern: Rentabilnost uporabe umetnih gnojil — 12.40 Aram Hačaturjan: Maškerada, suita iz istoimenske scene glasbe — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Od melodije do melodije — 14.20 Pionirski kotiček — 14.35 Zelič ste — poslušatelj — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 Utrinki iz literature: Erskine Caldwell: Ljubimkanje črncev — I. — 15.45 Igra orkester G. Melachrin — 16.00 Tečaj esperantskega jezika — 20. lekcija — 15.10 Iz opere sveta — 17.10 Zabavna in plesna glasba, vmes reklame — 18.00 Zunanje-politični feljton: Jezik, narodnost in države v Indiji — 18.15 M. Tajčević: Sedem balkanskih plesov — 18.30 Športni tednik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Tedenški zunanje-politični pregled — 20.10 Poje zbor Slovenske filharmonije — 20.30 Radijska igra: N. Corwin: Cučežna gosnica — 20.30 Spominška oddaja ob smrti skladatelja Marija Kogoj — 22.15—23.00 UKV program: Nočni koncert — 22.15—23.00 Zaplešimo — 23.00—24.00 Oddaja za tužino — na valu 927.1 m (prenos iz Zagreba).

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 28. febr. ob 18: Shakespeare: »Henrik IV.«. Zaključena predstava za Industrijsko rudarsko šolo Zagorje-Trbovlje. (Falstaff — Pavle Kovčič).
ob 20: Wilder: »Naše mesto«. Abonma D.

Sreda, 29. febr.: Zaprti.
Cetrtek, 1. marca ob 20: Cehov: »Tri sestre«. Premiera. Izven.
Petek, 2. marca ob 20: Cehov: »Tri sestre«. Abonma C.

V Cetrtek, 1. marca, bo v Drami osma letošnja premiera. V prevodu dr. A. Pirjeveca, režiji inž. arh. V. Molke, sceni V. Rjaveva in v kostumski opremlj. M. Kobljeva bo uprizorjena drama A. P. Cehova »Tri sestre«.

Prozorova igra Stana Potokar, Natalija — Vida Juvanovna, tri sestre: Olga — Mira Danilova, Mašo — Sava Severjeva izmenoma s Heleno Erjavčevno, Irino — Ančka Levarjeva, Kuligina — Ivan Jerman, Veršičina — Vladimir Skrbinec, Tuzenbaha — Jože Zupan, Salčinova — Maki Furjan, zdravnik Cebutkin — Lojze Potokar, Fedotika — Dušan Skodli, Rodeta — Stane Česnik, slugo Feraponta — Aleksander Valič, dojljo Aniško — Elvira Kraljeva.

Dramsko gledališče v Ljubljani potrebuje za predstavo »Tri sestre« stariški otroški vozček na visokih kolesih. Ponudbe vsak dan v tajništvo Drame.

OPERA

Torek, 28. febr. ob 15: Smetana: »Prodana nevesta«. Zaključena predstava za gimnazijo Trbovlje in Hranstnik.
Sreda, 29. febr. ob 19.30: Mozart: »Figarova svatba«. Abonma F.
Cetrtek, 1. marca ob 19.30: Lindpaintner: »Dantona«. Abonma U.
Petek, 2. marca ob 19.30: Wolf-Ferrari: »Stirje grobljanke«. Abonma red Petek popoldanski.

Sobota, 3. marca ob 19.30: Mozart: »Figarova svatba«. Abonma E.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža

Torek, 28. febr. ob 19.30: Bert Brecht: »Dobri človek iz Sečuana«. Abonma red Petek popoldanski.

Sreda, 29. febr. ob 20.30: Matej Bor: »Vesolje v akvariju«. Abonma GSS in TSS III.

Cetrtek, 1. marca ob 20.30: Bert Brecht: »Dobri človek iz Sečuana«. Abonma TSS II.

Petek, 2. marca ob 20: Bert Brecht: »Dobri človek iz Sečuana«. Abonma red Petek. — Vstopnice so tudi v prodaji.

Sobota, 3. marca ob 20: Leskovec: »Dva bregova«. Izven. Zadnjič.

Umrli so v Ljubljani

Urika Vidle, Bokalce. Pogreb bo danes ob 11.

Jožefa Kačar, Trubarjeva 39. Pogreb bo danes ob 14.

Ladica Furlan, Rožna dolina, Cesta XXI. št. 16. Pogreb bo danes ob 15 na Viču.

Marij Kogoj, Bokalce. Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalah.

Habibah Slava, Cramelj. Pogreb bo danes ob 16 na Zalah.

Ivan Sava, bivši čevlj. mojster, Cesta na Loko 37. Pogreb bo danes ob 16.30 na Zalah.

Ivana Tobias, Zavrti 12. Pogreb bo danes ob 17 na Zalah.

Frane Grafenauer, prof. v pokoju, Trubarjeva 9. Pogreb bo danes ob 17.30 na Zalah.

Ivana Ljub, Zidovska 3. Pogreb bo danes ob 18.

Kinematografi predvajajo

KINO »KOMUNA«: Amer. barvni film: »Na daljnem severu«. — Tednik: Filmske novosti št. 8. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »SLOGA«: Ameriški film: »Bistre glave«. Tednik: Filmske novosti št. 8. Nesreča v Mavreem. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. — V glavni vlogi Stan Laurel in Oliver Hardi.

KINO »VIČ«: Ameriški film: »Kape-tan Carey«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9.30—11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »SOCA«: Zaprti zaradi slabega dohoda.

MLADINSKI KINO LM. Kotnikova 8, predvaja za srednješolsko mladino angleški film: »Ugrabitelj«. Predstave ob 10 vsak torek, cetrtek in nedeljo, ob 15 vsak dan, razen nedelje. Prodaja vstopnic in rezervacija vsak delavnik od 14—18 pri blagajni Mladinskega kina. Vstopnina 10 din.

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški film: »Bojščice«. Tednik: Filmske novosti št. 2. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave. Danes zadnjičkrat!

DROBNI OGLASI

SLUŽBO DOBI takoj ali po dogovoru agronom za vinogradništvo, sadjarstvo in kletarstvo — in agronom za živinorejo, poljedelstvo in travništvo. Mesečna plača 18.000 din. — Ponudbe z življenjepisom na: ZKG Jarešina pri Mariboru. 801

IZJAVLJAM, da nisem plačnik dolgov moje žene Erne Starič. — Janez Starič. 829

PODRUŽNICA

»Ljudske pravice«

V PTUJU

sprejme

KOLPORTERJA

KOMBINAT

»VELEBIT«

RIJEKA

ima na zalogi
VEČJO KOLICINO SUHEGA REZANEGA LESA — HRASTOVEGA, SLAVONSKE PROVINIENCE

Dobava takoj. Interesenti naj se obrnejo na zgornji naslov — poštini predal 347.

KOMBINAT

»VELEBIT«

RIJEKA

ima na zalogi
VEČJO KOLICINO OREHOVEGA IN CESNJEVEGA FURNIRJA

Interesenti naj se obrnejo na zgornji naslov — poštini predal 347. 826

Radio-elektro-mehanično

podjetje

»REMPO«

CERKNO

razpisuje

naslednja delovna mesta za:

obratovodjo serijske proizvodnje

POGOJI: elektro ali strojni tehnik z večletno prakso v serijski proizvodnji na vodilnem mestu ali v pripravi dela

šefa orodjarne

POGOJI: mojster elektro-kovinske stroke, vešč izdelave rezilnega in krivilnega orodja z ročno in strojno obdelavo

visokokvalificiranega elektromonterja

POGOJI: elektromojster z dovršeno elektromojstrsko šolo, vešč elektromojstskih in instalaterskih del na trfno-postajah, elektrarnah in instalacijah jakega in šibkega toka

visokokvalificiranega monterja

POGOJI: vešč električnega in avio-elektičnega varjenja, montaže manjših turbin in generatorjev ter železnih konstrukcij.

Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj ali po dogovoru. 824

Upravni odbor
proizvajalno-predelovalnega podjetja

»ZADRUGA«

BELA CRKVA, tel. 41

razpisuje natečaj za:

šefa računovodstva

Pogoji: Trgovska akademija ali popolna srednja šola z najmanj 5-letno prakso v knjigovodstvu.

Plača in ostali pogoji po sporazumu. 890

KINO »UNION«

JUGOSLOVANSKI FILM

»HANKA«

Brez tednika. Predstavi ob 15 in 17.30. V glavni vlogi Vera Gregorič in Jovan Miličević. Zadnja predstava odpade. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »SISKA«

Ameriški barvni film

MOULIN ROUGE

V glavni vlogi Jose Ferrer in Colette Marchand. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »TRIGLAV«

Francoski film

Prep

NEUSAHLJIVE VIRE

sončne energije

BI RADI ZNANSTVENIKI IZKORISČALI
ZA DOBRO VSEGA ČLOVEŠTVA

Na nedavni svetovni konferenci o uporabi sončne energije je predsednik ustreznega združenja Henry Sargent razglasil, da nameravajo v zvezni državi Arizoni, v toplem jugozahodnem delu ZDA, zgraditi poseben mednarodni laboratorij. V njem bodo skušali znanstveniki najti pota in načine, da bi neusahljive vire sončne energije izkoriščali za dobro vsega človeštva. Konferenca so se udeležili delegati iz kakih 30 dežel in predsednikovemu poročilu so pripisovali enako velik pomen, kakor so ga imeli prvi sklepi o izkoriščanju jedrske energije v miroljubne namene. Konferenca je bila v Feniksu. Na njej se je pokazalo, da so strokovnjaki prepričani, da so prišli na sled nečemu, kar bi lahko primerjali s pomenom jedrske energije kot novega vira blaginje na svetu. Vsak dan doseže zemljo toliko sončne energije, da bi je bilo dovolj za potrebe vsega človeštva. Vprašanje je samo, kako bi jo s pridom izkoriščali.

Na tej poti so dosegli strokovnjaki že lepe uspehe, le da gre večinoma za teorijo. Toda vse to delo se je razvijalo v manjših laboratorijih širom po svetu in v njih so lahko proučevali samo posamezne podrobnosti, pa še to v dokaj omejenem obsegu. Delegati na konferenci v Feniksu pa so se strinjali v mnenju, da je

potreba po skupnem in izpopolnjenem programu za proučevanje in uporabo sončne energije zelo velika. Po splošnem prepričanju bi lahko samo velik, poseben in mednarodni laboratorij omogočil uresničevanje takšnega programa. Za zdaj pa gre šele za načrte in posvetovanja. Pač pa se ameriška industrija že zelo zanima za bodočo mednarodni laboratorij za izkoriščanje sončne energije, kar kaže, da glede denarja ne bo večjih težav.

Združenje za uporabo sončne energije je organizirano kot ustanova, ki ne dela za dobiček. Njegov cilj je obveščati industrijo o uspehih v razvoju uporabe sončne energije in zainteresirati privatni kapital za praktično uporabo vsega, kar je na tem področju največjega pomena. Združenje je že izdalo svetovno publikacijo o proučevanju sončne energije, bilo pa je tudi eden izmed pokroviteljev in organizatorjev konference v Feniksu. Druga naloga združenja bo delno izpolnjena z zgraditvijo novega laboratorija. Zgradili ga bodo nekje v Arizoni in namenjen bo obsežnim znanstvenim raziskavam o sončni energiji na široki, svetovni podlagi. V njem bodo delali znanstveniki in strokovnjaki vsega sveta, njihova dognanja pa bodo na razpolago vsem deželam.

Drobne ZANIMIVOSTI

CEPIVO PROTI SPALNI BOLEZNI

Ko je angleški zdravnik dr. James Williamson na področju Nigerije proučeval spalno bolezen na živali, je odkril cepivo, ki v šestih mesecih imunizira živalno pred okuženjem s to boleznijo. Spalna bolezen povzroča muha ce-ce. V nekaterih krajih Afrike je zelo težko razviti živinorejo, ker živalna hira, dokler jo muči spalna bolezen.

NAJNIZJA POSTA

Na področju Negev so odprli najnižjo pošto na svetu. V bližini okolice Sodome, 400 m pod morsko gladino, pošlje ta pošta za delavce, zaposlene v bližnjih rudnikih kalija in bakra. Pošta stoji na ognjeniškem žrelu podobnem področju, katerega lice se od Salomonovih časov ni dosti spremenilo.

SOLANJE STROKOVNJAKOV V SOVJETSKI ZVEZI

V šolskem letu 1927/28 je študiralo na vseh fakultetah 82.160.000 študentov, zdaj pa jih študira več 1.865.000. V začetku prve petletke (1928) je bilo v narodnem gospodarstvu zaposlenih samo 36.000 strokovnjakov z višjo in 56.000 s srednjo šolsko izobrazbo. Zdaj ima SZ nad 5,5 milijonov strokovnjakov z višjo in srednjo strokovno izobrazbo. V šestih petletki bo v primerjavi s peto petletko naraslo število diplomiranih strokovnjakov z višjo in srednjo izobrazbo približno poldrugokratno, v panogah težke industrije, gradbeništva, prometa in kmetijstva pa približno dvakratno.

VELIK DALJNOGLEDE

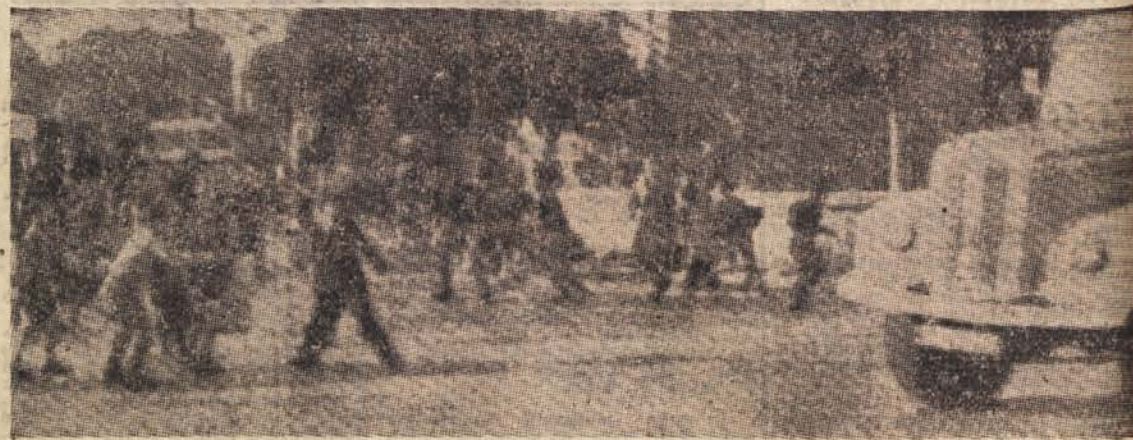
V leningrajskem državnem optičnem inštitutu so izdelali novi daljnogled. Optični sistem zanj je delo sovjetskega znanstvenika D. Makutova. V novi daljnogled so vdelali največje lečo na svetu s premerom 70 cm. Glavno zrcalo tehta 220 kg, cev 2 toni, ves teleskop pa kakih 6 ton. Novi daljnogled bo povečal »moč« človeškega očesa 160.000 kratno.

VELIKANSKI BAGER

V sovjetski tovarni »Uralmaš« izdelujejo nov velikanški bager. Njegova zmogljivost bo znašala do 6 milijonov kubikov prsti letno. V 25 sekundah bo dvignil iz globine več deset metrov kakih 40 ton prsti in jo prenesel 200 metrov daleč. Za pogon bo imel nad 50 električnih motorjev. Ta velikanški bager bodo izdelali do prihodnjega leta.

Gumijasti čolni za brodolomce

Neka angleška tvrdka je začela izdelovati nove gumijaste čolne, ki jih napihnejo z zrakom, da so podobni avtomobilskim pnevmatikam. V takšnem čolnu je prostora za 20 ljudi. Glavna njegova prednost je v tem, da ima dvojno platneno streho, ki varuje človeka dežja, vetra ali pripekajočega sonca, če jo napihne, je pa tudi dober toplotni izolator. Tvrdka izdeluje tudi manjše čolne za 6 ali 10 ljudi. Neka poljska ladijska družba iz Gdinje je naročila 38 gumijastih čolnov. En sam človek lahko spusti manjši gumijasti čoln na morje, ker je spravljen v vreči. Zadostuje, da pritiska na gumb in požeje mehanizem plinskega cilindra, ki potem sam v nekaj sekundah napihne čoln. Za spuščanje čolna za 20 ljudi pa sta potrebna dva človeka. Dno čolna je iz dvojnega gumijastega platna in se tudi napihne, da čoln bolj varno plava po morju.

Pred dnevi so šolski otroci v Nikoziji napadli angleški vojaški tovornjak. Na sliki vidimo, kako ga obmetujejo s kamenjem.

Letošnja avstrijska odprava na Himalajo

Vse kaže, da alpinisti ne bodo odnehali, dokler ne bodo premagani vsi vrhovi Himalaje in raziskano vse področje tega najvišjega pogorja na svetu. Tudi letos bo več alpinističnih odprav naskočilo nekaj še nepremaganih himalajskih vrhov. Avstrijska odprava se pripravlja na 8035 m visoki Gasherbrum II. Znani avstrijski alpinist prof. dr. Dyhrenfurth se je udeležil leta 1934 mednarodne alpinistične odprave na Himalajo. Takrat je prodiral precej daleč in opazoval ta himalajski vrh od blizu. Pozneje je napisal knjigo »Na poti proti tretjemu tečaju«. V njej pravi med drugim, da plezanje na Gasherbrum II. ni lahko, bržčas pa možno in razmeroma varno. Ko bi bil imel leta 1934 dobre višinske nosače, bi bil poskusil priplezati nanj.

V skupini Gasherbruma so še štirje nepremagani vrhovi, visoki od 7190 do 7990 m. Letošnja avstrijska odprava namerava proučiti tudi te štiri, po možnosti pa priplezati na vrh vsaj enega ali dveh. Ena največjih težav, na katere zadene vsaka himalajska odprava, je dovoljenje vlade tiste dežele, kamor je odprava namenjena. Avstrijsko društvo za odprave na Himalajo se je že pred nekaj meseci obrnilo na urad za zunanje zadeve s prošnjo, naj bi posredovali pri pakistanski vladi, da bi dovolila odpravi prestopiti pakistansko mejo. Dovoljenja sicer še ni dobila, pač pa so v Pakistanu obljubili, da bodo njeni prošnji ugodili.

Avstrijska odprava bo štela šest članov in vodil jo bo ing. Fritz Moravec, ki si je pridobil bogate izkušnje že na alpinističnih odpravah na Himalajo in na afriško pogorje Rowinzori. Člani odprave trenirajo zdaj na področju Grossglocknerja. Tam se bodo medsebojno podrobneje seznanili. Posebno pozornost posvečajo graditvi sneženih in ledenih jam ter premagovanju širokih razpok v ledu in globokih prepadoh. Vsi so morali svečano obljubiti, da med odpravo ne bodo ne pili alkoholnih pijač ne kadili. Razen tega bodo morali sami nositi čimveč prtljage, da bodo stroški odprave manjši. Težave bo imela avstrijska odprava z nosači, ker ne bo na razpolago ne izkušenih Šerpasov, ne Hunzasov, ki so se tako dobro obnesli, ko so leta 1933 spremljali alpinistično odpravo na Nanga Parbat. Da bi bili stroški za nosače čim manjši, bo vzela odprava s seboj opremo za majhno žičnico. Predlanska italijanska odprava na himalajski vrh K2, se je prepričala, da je takšna žičnica zelo prikladna.

Člani avstrijske odprave se bodo vkrcali 30. marca v Genovi na ladjo »Asia« in izkrcali 11. aprila v Karadžiu. Od ondod se bodo odpeljali z vlakom v Rawalpindi, naprej pa, če bo vreme ugodno, z letalom mimo Nanga Parbata v Skardu. Naprej bodo prodirali peš prek Shigara in Askole, zadnjih dveh naselij ob 50 km dolgem ledeniku Baltoro do južnega ledenika na Gasherbrumu. Nosačev bodo potrebovali od 250 do 300. Glavno taborišče nameravajo zgraditi v višini 5300 m blizu Gasherbruma II. Za znanstveno in alpinistično delo bodo imeli na razpolago dobre tri mesece. Konec septembra pa se nameravajo vrniti na Dunaj.

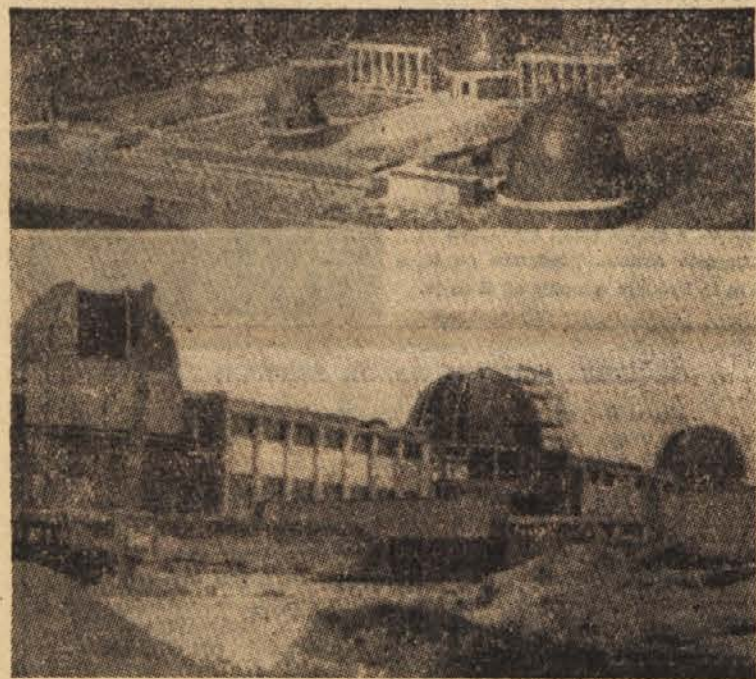
Črnci na visokih šolah ZDA

Neki univerzitetni profesor z Juga ZDA je rekel, da dovoljuje zdaj 125 višjih šol in univerz v južnih državah študentom črncem obiskovati predavanja, na katere je bil prej dovoljen dostop samo belcem. Na visokih šolah v južnih državah študira zdaj kakih 200 črnskih študentov. Polovica jih študira na šolah, ki so deležne državne podpore, druga polovica pa na šolah, ki jih vzdržujejo iz privatnih ali iz sredstev raznih verskih organizacij. Profesor meni, da bo letos število črnskih študentov na šolah, ki so deležne državne podpore, dvakrat večje kakor je bilo doslej. V tem oziru se je položaj od leta 1948 znatno zboljšal. Dotlej je bilo malo višjih šol in univerz, na katerih bi smeli študirati črnci skupaj z belci. Samo na pravni fakulteti države Maryland so lahko študirali črnci skupaj z belci že od leta 1935.

Fotografiranje v temi

V Bostonu so prvokrat razstavili novo fotokamero, s katero je mož delati posnetke v popolni temi. Strokovnjaki pravijo kameri evaponograf ali kratko Eva. S tem aparatom lahko fotografiramo ponoči človeka ob ščipu na razdalji 200 m, hišo pa na 1500 m. Kamera je izdelana predvsem v vojaške namene. Na eni strani pomeni nadaljnji razvoj ultra rdeče fotografije, na drugi pa so konstruktorji izkoristili izkušnje, ki si jih je pridobila ameriška vojska z napravo za nočno opazovanje. S to napravo lahko vidi človek v temi razne predmete, kar omogoča njihovo toplotno žarčenje. Nova kamera lahko fotografira v temi zato, ker je »tema« pravzaprav polna elektromagnetnih valov enakega značaja kakor svetlobni valovi, samo z večjimi ali manjšimi valovnimi dolžinami, kakor jih ima vidna svetloba. Nova kamera fotografira toplotne žarke, ležeče na drugi strani infrardečih žarkov. Ti žarki se širijo iz teles (predmetov), ki se nam zde temni.

zovanje. S to napravo lahko vidi človek v temi razne predmete, kar omogoča njihovo toplotno žarčenje. Nova kamera lahko fotografira v temi zato, ker je »tema« pravzaprav polna elektromagnetnih valov enakega značaja kakor svetlobni valovi, samo z večjimi ali manjšimi valovnimi dolžinami, kakor jih ima vidna svetloba. Nova kamera fotografira toplotne žarke, ležeče na drugi strani infrardečih žarkov. Ti žarki se širijo iz teles (predmetov), ki se nam zde temni.

Na zgornji sliki vidimo načrt novega angleškega observatorija v Sussexu. Na spodnji sliki pa vidimo, kako načrt že dobiva realne oblike. To bo eden najpomembnejših observatorijev na svetu.

Proučevanje morskih tokov

Dobro tretjino vseh 6400 dopisnic v plastičnih ovitkih, ki so jih vrgli predlanskim v severovzhodni del Atlantskega oceana, da bi proučili sezonske spremembe v hitrosti in smeri morskih tokov, je naplavilo morje do konca lanskega leta. Te poizkuse dela angleški Narodni oceanografski inštitut, da bi ugotovil, koliko ladijskega olja lahko nanosijo morski tokovi na evropske obale. Ovitke so zbrali z obal vseh evropskih dežel, ki meje na Atlant-

ski ocean in Severno morje. Eno dopisnico so našli ruski mornarji na severni obali Ribiškega polotoka v Barentsovem morju. Po morju je plavala 2400 km daleč. Prve ovitke z dopisnicami so našli na obali Španije. Zdaj prejema Inštitut po pošti povprečno vsak dan po eno dopisnico.

Hormonski preparat sredstvo proti porođnim bolečinam

Na sestanku ameriškega društva kirurgov je dr. Harry Fields, kirurg z univerzitetne bolnišnice v Philadelphiji, izjavil, da lahko s hormonskim preparatom pitocinom skrajšamo porođne krče, pa tudi ublažimo bolečine ob porođu, ker se porođna duševno pomiri. V minulih petih letih so uporabili pitocin pri 2000 porođih in nobena porođnica ni umrla. Mrtvo rojeni so bili samo 4 otroci.

Tekmovanje v zračnih akrobacijah

Drugo mednarodno tekmovanje v zračnih akrobacijah bo 20. in 21. julija v Coventryju v Angliji. Na prvem tekmovanju te vrste lani so zmagali trije francoski piloti. Letala, ki se bodo udeležila letošnjega tekmovanja, bodo razdeljena v dve skupini: in sicer po teži. Šest pilotov, ki bodo dosegli največ točk, se bo udeležilo finalne tekme. Zmagal bo pilot, ki bo dosegel največ točk. Prva nagrada bo znašala 500 funtov, druga 500, tretja pa 200. Pilot, ki bo dosegel v vsaki skupini največ točk, bo dobil še posebej 100 funtov.

SKOZI SNEG IN VIHAR

145. Vsi ugovori so bili zamen. Morali so nazaj v vas. Posadili so jih v veliko kmečko sobo in vanjo znosili mize in stole iz sosednjih hiš. Od nekod je priromala prekajena gnjat, velik hlebec kruha in sod sladkega mešča. »Zapojte nam kaj?« so prosila dekleta, ki so se zgrnili okoli reševalcev. Prvi se je okorajžil vojko in začel peti. Pesem je sestavljal kar sproti.

146. »Poln rukzak okrazita, poln rukzak okrazita, res novarnost je velika...« je pel reševalec Vojko. »Protestirami!« je zavpil vmes Stojan. »Tisto ni bil okrazit. Trotil je bil! Trinitrotoluol, TNT, kakor hočeš, samo ne okrazit. Ekrazit so pomije v primeri s trotilom. Plaz bi se na ekrazit poživžgali!«

147. Toda bilo je že prepozno. »Poln rukzak okrazita, poln rukzak okrazita...« so že na vse grlo polni vsi prisotni. »Trotila!« je še enkrat zavpil Stojan, potem pa se je vdal in pritegnil tudi sam: ...res novarnost je velika... Komar je v hipnem navdahnjenju komponiral dalje: »...In če so Marko razleti, Brane spot ga skup' zloži...«

»Upam, da vas ne bo motilo, če bom telefoniral.«

»Rad bi imel mirno, tiho sobico.«

Cirkuški avto